

„Možno dôležitejšia, ako efektivita trhu, je schopnosť trhu minimalizovať moc jedného človeka nad druhým.“

James Buchanan

Obsah

Prečo nepríde Porsche do Krompách
str. 2

Otrasie sa CAP?
str. 2

Index pružnosti zamestnávania 2018
str. 3

Časy lepšej regulácie
str. 4

Nie každé krypto je tulipán
str. 4

Prečo nechceme uveriť tomu, že žijeme v zlatých časoch?
str. 5

Nezamýšľané dôsledky a zdieľaná ekonomika
str. 7

Finančné vzdelávanie- to je cesta!
str. 8

Nedotovať stavebné sporenie je krok dobrého hospodára
str. 9

Americký internet nezomrel
str. 10

Slovenská národná vláda
str. 10

Kažimírovo daňové krypto-sústo
str. 11

Editorial

Richard Ďurana

Istá nemecká študentka pred pár rokmi rozvrla verejnú debatu tým, že zverejnila na Twitteri post o tom, ako po skončení strednej školy dokáže analyzovať Goetheho báseň v štyroch jazykoch, ale nevie si vypočítať hypotéku, dane, úver a základné počty potrebné pre život. Aká to analógia s učebnými osnovami na Slovensku! Ekonomía sa vyučuje skôr okrajovo, ako nechcené zlo, schovaná do Náuky o spoločnosti či Etickej výchovy, napriek tomu, že pre praktický život je násobne dôležitejšia ako množstvo iných predmetov (to píšem ako formálnym vzdelaním chemik, predmety naschvál nemenujem, každý nech si dosadí sám). Dekády sa pre stredoškôlkov organizujú najrôznejšie vedomostné súťaže, jazykové, programátorské či prírodovedné olympiády. Ekonomickú by ste však hľadali márne. I dostali sme nápad. Keď sme v novembri minulého roku začali oslovať stredné školy so žiadosťou o zapojenie sa do **Ekonomickej olympiády**, netušili sme, aké budú reakcie. V susednom Česku zaznamenala Ekonomická olympiáda, ktorú tam pred rokom spustila absolventka našich vzdelávacích akcií, pomerne slušný ohlas. To, čo sa stalo na Slovensku, nás ale príjemne prekvapilo. **Do prvého ročníka sa prihlásilo 150 stredných škôl (dominoval východ Slovenska) a za počítače si v januári v školskom kole zasadlo viac ako 4200 stredoškôlkov!**

Do krajského kola postúpilo 400 z nich, a v čase, kedy píšem tento text, máme za sebou už Nitriansky kraj. Ďalšie sa odohrajú v priebehu najbližších týždňov a 50 najlepších študentov postúpi do aprílového celoslovenského finále.

Posledné týždne sme mali priam **nabitú publikačnou aktivitou**. V spolupráci s viacerými think tankmi sme publikovali **Index pružnosti zamestnávania** pre rok 2018, ktorý porovnáva na základe údajov Svetovej banky legislatívu 41 krajín EÚ a OECD v oblasti vzniku pracovného miesta, jeho priebehu, a ukončenia. V rebríčku sa Slovensku umiestnilo na nelichotivom 26. mieste, pričom slovenský Zákonník práce je prísnejší ako legislatíva v susednej Českej republike, Maďarsku aj Rakúsku. Nie úplne najlepšia správa pre investorov, čo poviete?

Za posledné dva roky sa roztrhlo vreco s iniciatívami a návrhmi na zlepšenie slovenského vzdelávacieho systému. Od požiadaviek na zlepšenie platových podmienok učiteľov, cez najrôznejšie merania kvality, až po konkrétne návrhy čo vyučovať. INESS v januári tiež zverejnil svoj návrh reformy s názvom **Slobodnejšie školy: Odluka vzdelávania od politiky**. Ako v nej píšeme, nevieme, čo a ako by sa mali učiť deti v školách. Prichádzame však s návrhom princípov a zmien vo vzdelávacom

systéme, vďaka ktorým bude možné obsah vytvárať zdola. Navrhujeme zobrať obsahové kormidlo z rúk politikov a úradníkov a vrátiť ho tým, komu patria: učiteľom a školám. Vzdelávanie tak má šancu oslobodiť sa z pozície rukojemníka v politickom súboji o voličské hlasy a zároveň konečne pružne reagovať na meniaci sa svet a potreby okolo nás.

Začiatkom tohto roka vláda schválila strategický dokument *Stratégia lepšej regulácie- RIA 2020*. Jej cieľom je obmedziť tvorbu nadmernej regulácie, ktorá škodí podnikateľskému prostrediu. Vo viacerých oblastiach je ale podľa nás málo ambiciózná. V publikácii **Ako napísať lepšie zákony pre všetkých** popisujeme okrem nedostatkov stratégie aj nedostatky dnešného legislatívneho procesu a predstavujeme návrhy INESS v tejto oblasti.

Jedným z vládnych nástrojov na vyrovnanie regionálnych rozdielov majú byť aj investičné stimuly. Na túto tému sme toho už popísali dosť, a opäť sme sa pozreli, ako vyzerala vládna podpora vybraných podnikov v minulom roku. Štát v roku 2017 poskytol 15 spoločnostiam celkovú štátnu pomoc vo výške viac ako 80 mil. eur. Aký bol náklad na jedno plánované pracovné miesto? Išla väčšina podpory do menej rozvinutých okresov s vysokou nezamestnanosťou ako sa vláda zaviazala? Dostali niektoré spoločnosti stimuly opakovane? Odpovede na tieto a ďalšie otázky nájdete v publikácii **Investičné stimuly v roku 2017**.

Na záver, ale nie v poslednom rade, spomeniem publikáciu, opäť medzinárodnú, s názvom **Private Or Public?** V nej sa pozeráme na úlohu štátnych podnikov v krajinách strednej a východnej Európy. Teda v krajinách, kde štátne podniky pred 3 dekadami dominovali, no stále aj dnes majú významnú úlohu v niektorých sektoroch, napríklad doprave, či energetike.

Na záver prosba. Žiadna z vyššie vymenovaných aktivít by sa nemohla uskutočniť bez vašej podpory. Ak vám záleží na tom, ako bude vyzeráť Slovensko v budúcnosti, **venujte nám svoje 2% zo zaplatenej dane**. Na našom webe www.iness.sk/ podpora nájdete všetky dôležité informácie. Ak by ste tam predsa len niečo nenašli, obráťte sa na nás. Radi vaše otázky zodpovieme.

Prajem vám príjemné a inšpiratívne čítanie,

Richard Ďurana

Prečo nepríde Porsche do Krompách

Martin Vlachynský

Chudobné regióny Slovenska len diaľnice nezachránia. Záujem investorov o ne nemusí byť nulový, ale sotva sa priblíži tomu, čo vidíme na západe alebo v okolí Košíc.

Automotive investíciám na Slovensku nie je konca. Práve sa rozbehli špekulácie, že Porsche chce pri Piešťanoch postaviť závod na výrobu súčiastok do elektromobilov.

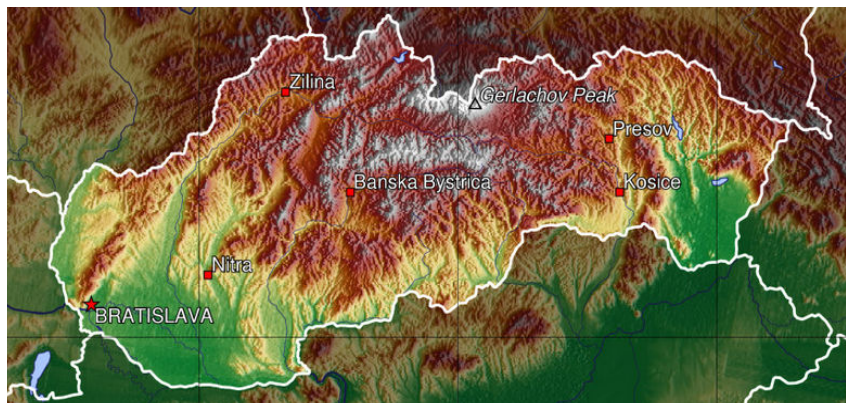
Podľa diskusie pod článkom to vyzeralo, že radosť nad novou investíciou, ktorá by začala diverzifikovať slovenskú výrobu aj smerom k elektromobilom, zatienilo niečo iné. Zase sa ide investovať na západe Slovenska, navyše v oblasti s najnižšou nezamestnanosťou. Pritom v rovnakom čase tu máme okresy, kde nezamestnanosť stále prekračuje 20 percent. Niektorí dokonca žiadali štát, aby takúto investíciu zakázal.

Našťastie, štát už len veľmi ťažko rozkáže investorovi, aby niekde (ne)investoval. Práve štátne rozhodovanie o umiestnení investícií za socializmu je zdrojom dnešných hladových dolín. Fabriky nevznikali prirodzene, ale súdruhovia sťa Dedo Mráz letiaci na saniach nimi posýpali Slovensko podľa politických potrieb.

Nechajme minulosť odpočívať. Prečo dnes investori chodia stále do okresov s veľmi nízkou nezamestnanosťou (nedávno napríklad aj Amazon) a nie do Rožňavy, Medzilaboriec či Krompách?

Tým najdôležitejším dôvodom je, že fabriky podobne ako huby rastú z istého ekonomického podhubia. To v sebe zahŕňa napojenie na trhy odberateľov aj dodávateľov, pracovnú silu, dostupnosť dôležitých štátnych, ale aj súkromných inštitúcií (banky, právnické kancelárie, IT špecialisti), terén, ale aj kultúrne prostredie.

Dostupnosť trhov sa dá „skrátiť“ diaľnicami, no nedá sa vymazať. Tie diaľnice by navyše museli ísť viacerými smermi, nielen do Bratislavy. Pre investora v takom extrémne zosieťovanom odvetví, ako je automotive, hranice neexistujú a zaujíma ho aj dostupnosť maďarských či poľských dodávateľov. Keď sa pozrieme na mapu nezamestnanosti EÚ

podľa regiónov, vidíme, že najchudobnejšie regióny Poľska a Maďarska sú – na východe. Trh je na západe nielen na Slovensku.

Pracovná sila má aj iné kvality ako mzdy. Tie sú, samozrejme, dôležité, ale len v spojitosti s kvalifikáciou. Každá firma musí stavať na 30- až 40-ročných zamestnancoch, teda takých, ktorí majú niečo odpracované a zároveň ešte neplánujú dôchodok. V chudobných regiónoch takí ľudia široko dostupní nie sú. Tí, čo sa neodstahovali, buď nemajú kvalifikáciu (pretože ju za posledných 20 rokov nemali kde získať), alebo majú vyšší vek a posledné roky trávili v službách a jednoduchšej výrobe. Ak sa pozrieme na financie náhodného automotive podniku, tak osobné náklady dosahujú približne päť miliónov eur, ale výrobná spotreba 60 miliónov eur. Otázka toku vstupov a výstupov tak hrá vo výsledkoch firmy väčšiu rolu ako otázka miezd.

Predstavte si, že ste nemecký manažér s manželkou a malými deťmi. Skákali by ste nadšením, že najbližšie štyri roky budete rozbiehať fabriku v mestečku v horách kdesi na východe Slovenska? Bez medzinárodných škôl, s rozpadnutou poliklinikou a siedmimi herňami ako centrom spoločenského života. Do takého prostredia bude ťažké dotiahnuť aj nižší a stredný slovenský manažment. Poznal som kórejského manažéra, ktorý kvôli manželke každý deň dochádzal 150 kilometrov z Bratislavy do firmy do istého považského mestečka. Kultúrne prostredie

treba do rovnice pridať tiež.

Chudobné regióny majú aj priestorový problém. Pozrite sa na reliéfnu (znázorňujúcu tvar povrchu) mapu Slovenska. Umiestniť 20-hektárovú (Porsche) fabriku inam ako na Podunajskú alebo Východoslovenskú nížinu nie je úplne jednoduché a treba hľadať. Umiestniť 500-hektárový komplex (Jaguar) inde je nemožné. Výrobná linka nemôže ísť do kopca.

Čo to všetko znamená pre chudobné regióny Slovenska? Záujem investorov nemusí byť nulový, ale sotva sa priblíži tomu, čo vidíme na západe alebo v okolí Košíc. Viac šancí však bude v oblasti služieb a snáď aj v poľnohospodárstve, ak sa raz táto spiaca princezná prebudí. Preto je smutné, že vláda vytrvalo bombarduje práve tieto „nízkopríjmové“ odvetvia prudkým zvyšovaním minimálnej mzdy, zákazom práce vo sviatok či najnovšie zrušením odpočítateľnej odvodovej položky.

Aj na vidieku a v malých horských mestečkách Slovenska môže byť ekonomický život lepší, ako je teraz v Utekáci či Krompáchoch. Čelíme však realite. Slovensko je po Slovensku krajinou s druhým najnižším podielom obyvateľov žijúcich v mestách v EÚ. Nie je náhoda, že rast bohatstva ide ruka v ruku s rastom podielu obyvateľov v mestách. To sa deje a bude diať aj na Slovensku a niektoré oblasti sa budú vyľudňovať.

Denník N 12.12.2017

Otrasie sa CAP?

Martin Vlachynský

Z rozprávkového oslíka po otrasení padali zlaté mince. Ak sa otrasie CAP, možno sa tiež nejaké euromince ušetria. V tomto prípade ale nejde o zvieratá, hoci to k nim má blízko, ale o Common Agricultural Policy, teda Spoločnú poľnohospodársku politiku Európskej únie (čitatelia prepáčia, že nepoužívam mätúcu skratku SPP).

Rímske zmluvy v roku 1957 položili

základ pre vytvorenie spoločného trhu v EÚ, teda vlastne vtedy ešte Európskeho spoločenstva. Povojnové dekády však neboli v Európe zlatým obdobím pre voľný trh a poľnohospodárstvo bolo vo väčšine západoeurópskych krajín obzvlášť intenzívne dotované, regulované, kvótované a inak mučené. Preto v roku 1962 vznikla CAP, ktorá na spoločný trh pustila

poľnohospodárstvo, ale obstavala ho múrmi dotácií zo spoločného rozpočtu. Ešte v 80. rokoch išlo na poľnohospodársku politiku okolo 70 percent spoločného rozpočtu ES. Dnes je to okolo 40 percent rozpočtu EÚ.

Kľúčovým hráčom pri vzniku CAP bolo Francúzsko, ktoré ostalo po dlhé dekády zúrivým obhajcom zachovania nemennej spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Malo čo robiť – kritika CAP prichádzala v pravidelných intervaloch. Už len fakt, že taká veľká časť rozpočtu smeruje do sektoru, ktorý tvorí malú časť ekonomiky, je zarážajúca. Obrovské dotácie narušajú cenový mechanizmus a spôsobujú mnohé neblahé efekty. Farmári sa zameriavali na najviac dotované činnosti, vznikali prebytky plodín, ktoré sa následne likvidovali alebo zaplavovali rozvojové trhy. Kritika sa ďalej zostrila po vstupe nových členských krajín, z ktorých mnohé považujú dotačné podmienky za nevýhodné voči ich poľnohospodárom.

Hoci sa udiala séria reforiem a význam CAP

poklesol, poľnohospodárstvo ostáva témou a po odchode britských peňazí z rozpočtu EÚ bude ešte živšia. Francúzsko sa k reformám CAP nikdy veľmi nemalo – ešte v roku 2010 vtedajší prezident Sarkozy vravel, že bude chrániť francúzske peniaze z CAP „do posledného eura“. Svoju ochotu hľadať kompromisy označil za nulovú.

Zmenili sa časy aj prezident. Rozpočet EÚ sa bude musieť reorganizovať a v EÚ rezonujú čoraz viac iné priority, než je nárast počtu dojnic vo Francúzsku. V decembrovom liste Paríž žiadal Brusel, aby prioritizoval obranu a vzdelávanie a podnikol „hĺbkové

reformy najstarších politík“, medzi ktoré CAP nepochybne patrí. Už mesiace predtým Emmanuel Macron poskytoval opatrné náznaky, že zmeny v poľnohospodárskej politike nepovažuje za tabu.

Reči sa rozprávajú, ale chlieb sa je – a v prípade francúzskej politiky obzvlášť. Traktory tamojších farmárov určite nepovedali posledné slovo v blokovanií ciest a vysýpaní hnoja (a v septembri napríklad aj sena) pred úrady. Reformu CAP-u však potrebuje celá EÚ, vrátane Slovenska.

HN, 14.1.2018

Porovnanie - Index pružnosti zamestnávania 2018

V rebríčku 41 krajín EÚ a OECD sa Slovensko umiestnilo na 26 mieste v Indexe pružnosti zamestnávania. Tento index, zostavovaný na základe údajov Svetovej Banky, porovnáva legislatívu krajín v oblasti vzniku pracovného miesta, jeho priebehu, a ukončenia.

Krajiny, ktoré legislatívne určujú menej parametrov pracovného pomeru majú pružnejší trh práce. Lídom rebríčka je Dánsko, kde zákon neurčuje ani minimálnu mzdu, ani dĺžku pomeru na dobu určitú, neukladá povinnosť vyplácať odstupné. Tieto parametre sú predmetom dohody zamestnanca a zamestnávateľa a ich kolektívneho vyjednávania.

Na opačnom konci rebríčka sú krajiny, ktoré regulujú väčšinu parametrov pracovného pomeru. Najnižšie sa umiestnilo Francúzsko, kde napríklad nie je možné uzavrieť kontrakt na dobu určitú pre trvalé úlohy.

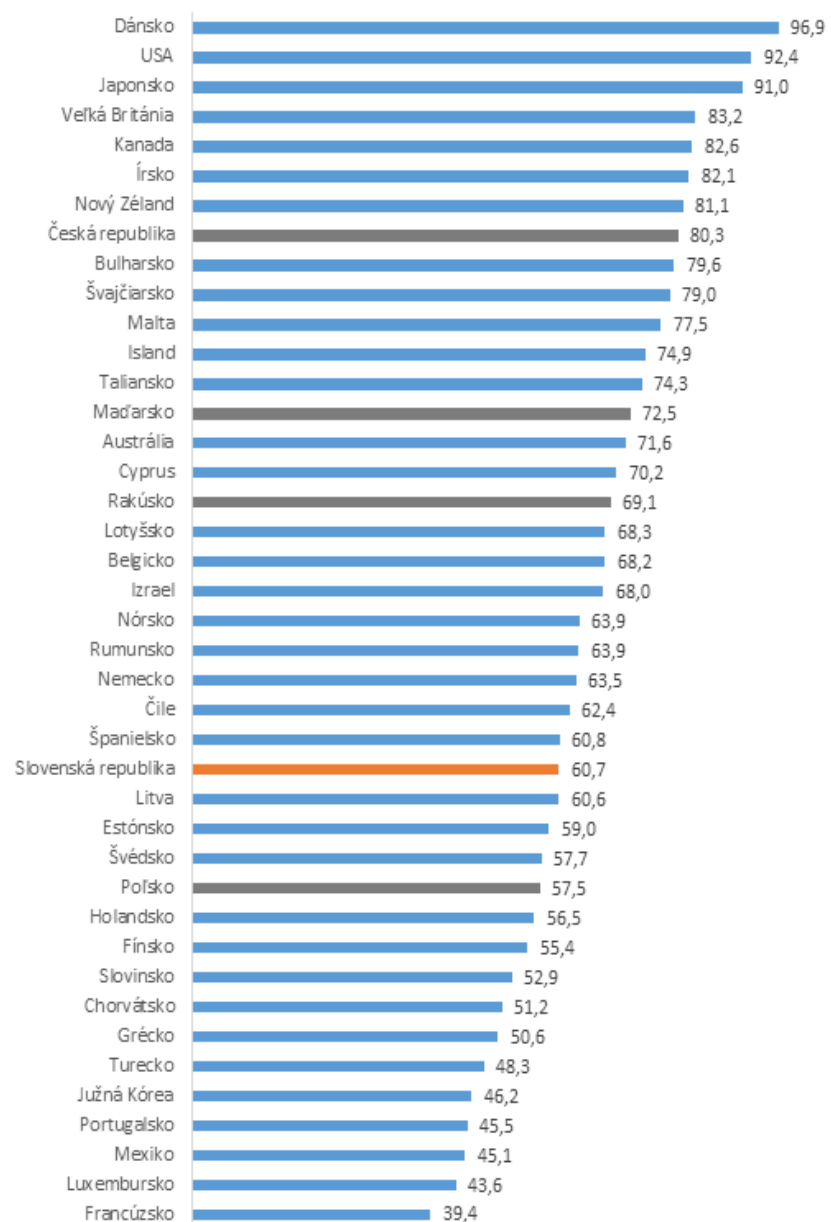
Slovenský Zákonník práce je prísnejší, ako legislatíva v Českej republike, Maďarsku aj Rakúsku.

Vyššia pružnosť zamestnávania umožňuje zamestnávateľom operatívne vytvárať a rušiť pracovné miesta, či upravovať pracovnú dobu. Firmy tak môžu využiť aktuálne obchodné príležitosti, a tým dokážu adekvátne využiť dostupnú pracovnú silu.

V krajinách s nízkou pružnosťou zamestnávania dochádza k tzv. dualite na pracovnom trhu. Zákonník práce ochraňuje pracovné miesta dlhodobých zamestnancov vo veľkých, ziskových firmách ale komplikuje vstup na trh práce študentom, nezamestnaným s nízkou kvalifikáciou, či matkám. Títo majú problém získať adekvátnu prax, vedomosti a skúsenosti a tým sa ťažšie dostávajú k dlhodobým pracovným pomerom s vyššími mzdami. Prísny Zákonník práce ich vytlačá do neformálnej ekonomiky, so všetkými negatívami s tým spojenými.

Aktuálny návrh Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorý bol prezentovaný v pondelok 15.1.2018 zhorší pružnosť zamestnávania. Prácu

Index pružnosti zamestnávania

INDEX PRUŽNOSTI ZAMESTNÁVANIA 2018

Radovan Čunara

zamestnancov, ktorí odpracujú časť pracovnej doby cez víkendy, v noci, predraží o viac ako 10%.

Zvýšenie nákladov za prácu cez víkendy, prácu v noci a cez sviatky, zníži pružnosť pracovnej doby a prejaví sa aj na Indexe pružnosti zamestnávania. Ak navrhované zmeny prijme parlament, tak Slovensko by v súčasnom porovnaní kleslo z 26 miesta na 36. Stane sa tak krajinou so šiestou najprísnejšou legislatívou v oblasti zamestnávania.

Štúdia, v ktorej je popísaná metodológia indexu, je dostupná tu: http://iness.sk/sites/default/files/pictures/index_pruznosti_zamestnavania_2018x_1.pdf

Prezentácia k indexu je dostupná na: <https://prezi.com/-t01nuri0az-/index-pruznosti-zamestnavania/>

Štúdia, v ktorej je podrobný popis metodológie a porovnanie jednotlivých krajín v ENG, je dostupná na https://en.llri.lt/wp-content/uploads/2017/12/Employment-Flexibility-Index-2018_-LFMI.pdf

Publikáciu si môžete zdarma stiahnuť na http://iness.sk/sites/default/files/pictures/index_pruznosti_zamestnavania_2018x_0.pdf.

Časy lepšej regulácie

Martin Vlachynský

Prakticky nepovšimnutá médiami, ale pozorne sledovaná odbornou verejnosťou, zrodila sa nová vládna stratégia. Pokrstili ju menom RIA 2020 a jej životnou náplňou má byť zabezpečiť lepšie prostredie pre podnikateľov.

Zhruba 40 strán základného textu sa má stať písmom svätým pre tvorbu zákonov ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie. Do roku 2020, respektíve až 2022, majú vzniknúť postupy, ktoré budú jasne definovať, ako má predkladateľ zákona hodnotiť možné (negatívne) dopady svojho zákona na podnikateľov.

Prirodzenou dynamikou komerčného subjektu je hľadať nových zákazníkov, trhy a naplňať ich službami a produktmi. Rovnako tak prirodzenou dynamikou byrokratického subjektu je rozširovať svoj „trh“ a „produkt“. Rast byrokratickej záťaže je vlastnosťou, nie chorobou systému verejnej správy všade vo svete. Treba mu preto čeliť systematickými nástrojmi, ktoré „regulujú reguláciu“. RIA 2020 z dielne Ministerstva hospodárstva

by mala byť akýmsi návodom, ako tieto nástroje vybudovať a uviesť do praxe.

Ako asi tušíte, zo stratégie sa konkurencieschopnosť nenaje. RIA dokáže reguláciám postaviť formálne prekážky, ale nedokáže zmeniť politickú kultúru vo vzťahu k podnikateľskému prostrediu. A tá je biedna. Je ironické, že zároveň s finalizáciou tejto stratégie sa pripravil aj Sociálny balíček, ktorý poprel hneď niekoľko zásad dobrej regulácie. Narýchlo zbúchaný, pretláčaný cez poslanecké návrhy. Dokonca ignoruje existujúce legislatívne pravidlá vlády, ktoré nariaďujú nastaviť dátum účinnosti zákonov na 1. január, aby podnikatelia nemuseli

počas roka meniť nastavenia svojich procesov. Politikom sa lepšie pozdával dátum 1. máj. Sviatok práce sa v súvislosti so mzdami na tituloch novin vyníma lepšie ako Nový rok, na pravidlá kašľať.

Smutným vrcholom boli vyhlásenia premiéra krajiny, v ktorých námietky podnikateľských združení zmietol zo stola s tým, že podnikatelia aj tak celý deň hrajú golf, alebo sa vyvážajú na drahých autách. Snaha neustále vytvárať v spoločnosti konflikt medzi podnikateľmi a zvyškom spoločnosti škodí podnikateľskému prostrediu hádam najviac. Typickým podnikateľom na Slovensku je pritom živnostník, či majiteľ firmy do 50 zamestnancov. Ich sa týka podnikateľské prostredie najviac, pretože oni v prípade problémov nemajú telefónne čísla na premiéra, ako niektorí veľkí podnikatelia. Pri takejto rétorike potom ťažko veriť úprimnosti vlády zlepšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikateľov.

HN, 4.12.2017

Nie každé krypto je tulipán

Martin Vlachynský

Po dvojtyždňovom sviatkovom pospávaní kryptomeny chytili staré dobré tempo a zase raz prekonávajú aj tie najoptimistickejšie scenáre rastu trhovej kapitalizácie. Jediné, čo sa zmenilo, je to, že ťahúňmi v novom roku nie sú staré známe bitcoin, ethereum či litecoin, ale nové čierne kone ako ripple, cardano či stellar. Dominancia bitcoinu medzi kryptomenami sa zmenšila na historické minimum, keď tvorí len asi tretinu kapitalizácie kryptotrhu.

Kapitalizácia kryptotrhu sa už dotkla hranice trištvrté bilióna dolárov. Pre nás,

čo raňajkuje tresku s rožkom, má to číslo podobný zvuk ako čas letu k Proxima Centauri, ale vo svete globálnych financií to zase nie je nič neuchopiteľné. Je to o trochu viac, ako je hodnota belgického štátneho dlhu, alebo zhruba pätina trhovej kapitalizácie China Telecom, či 28-krát menej, ako je kapitalizácia newyorskej burzy.

Nákup kryptomeny je špekulácia. V niektorých prípadoch je však špekuláciou na úrovni nákupu slávnych tulipánových cibuliek. Z cca 1 400 obchodovaných

kryptomien sú stovky postavené na biznis pláne „pump-and-dump“, teda na snahe nalákať peniaze od ľudí, ktorí dúfajú, že práve tento „shitcoin“ vyletí do nebies. Po raketovom raste ceny nasleduje podobne rýchly pád a kryptomena upadá do zabudnutia.

Niektorí matadori finančných trhov len v nedom úžase sledujú, čo sa to deje, a tvrdia, že za kryptomenami nie je nič, len mánia. No nie všetky kryptomeny sú tulipánové cibulky a niektoré majú jasne definovaný biznis model. Exponenciálne zrýchlenie finančných

vyrovnaní je asi najčastejšie skloňovaným a napríklad ripple má už vyše 40 korporátnych partnerov, najmä z finančného sektora. IOTA sa chce zamerať na komunikáciu medzi smart spotrebičmi, SALT umožňuje používať kryptomeny ako kolaterál, poweredger má uľahčiť obchodovanie s elektrinou, solarcoin chce revolucionizovať podporu

solárnej energie, einsteinium zase podporu vedeckého výskumu.

Podobných projektov sú stovky. Skôr ako tulipánovú mániu tak kryptománia pripomína dot-com bublinu z prelomu tisícročí. Aj vtedy bol každý biznis model, ktorý spomenul slovo „internet“, zavalený peniazmi investorov, len aby sa o pár rokov

ukázalo, že to bol nezmysel. No v spálenej krajine ostali stáť Amazon či eBay.

Kryptomince sú v tomto prípade podobnými hlasmi, ako sú hlasy akcionárov. Väčšinou v dosť uletených projektoch, ale kto vidí do budúcnosti?

HN, 11.1.2018

Cena štátu

Priorita na rok 2018 v štátnom rozpočte

Ak prijmeme zjednodušujúci predpoklad, že vláda má svoju prioritu tam, kde v najväčšej miere zvýši verejné zdroje, tak tohtoročnou prioritou je kultúra. Ministerstvo kultúry malo minulý rok rozpočtované výdavky na úrovni 244 mil. eur. Tento rok sa tento rozpočet navýšil o 36,5 mil. eur. To je navýšenie o 15 %, čo je zďaleka najvyšší rast výdavkov z jednotlivých kapitol štátneho rozpočtu. Pritom treba upozorniť, že nejde o žiadne „umelé“ nafúknutie cez financovanie eurofondami. Navýšenie je financované priamo zo štátneho rozpočtu.

Pri podrobnejšom pohľade je zrejmé, že rastú predovšetkým výdavky na bežné transfery a kapitálové výdavky. Tie prvé rastu z 171 mil. eur na 203,2 mil. eur. Tie druhé z 20,3 mil. eur na 37 mil. eur. A tento nárast ide predovšetkým na zvýšenie inštitucionálnej podpory rozpočtových a

príspevkových organizácií a na podporu ich rôznych kultúrnych aktivít. Pod tým si treba predstaviť podporu divadiel, koncertnej činnosti a umeleckých súborov, výtvarného umenia, múzeí, literatúry atď.

Konkrétne sa zvyšujú dotácie pre rozpočtovú organizáciu: Slovenská národná knižnica v Martine (z 9,8 mil. na 13 mil. eur). Z príspevkových organizácií si najviac polepšili: Múzeum Slovenského národného povstania (z 2,6 mil. eur na 3,1 mil. eur), Slovenská národná galéria, kde prebieha rekonštrukcia budovy (z 15,8 mil. eur na 30,6 mil. eur), Slovenské národné divadlo (zo 16,4 mil. eur na 18,6 mil. eur) alebo Štátne divadlo Košice (z 4,5 mil. eur na 5,3 mil. eur). Okrem toho muselo ministerstvo investovať do vypracovania projektovej dokumentácie pre Slovenské národné divadlo a vybudovanie depozitára pre Slovenské národné múzeum v Seredi. Okrem

organizácií navýši ministerstvo rozpočet aj Fondu na podporu umenia z 15 mil. eur na 20 mil. eur. Novovzniknutý fond na podporu umenia menšín si pripíše 8 mil. eur

Porastú aj mzdové výdavky ministerstva z 12,4 mil. eur na 13,7 mil. eur. Tento nárast ministerstvo vysvetľuje potrebou udržať projekty, ktoré realizovalo v rámci Operačného programu informatizácia spoločnosti. K tomu treba pridať aj zvýšenie počtu zamestnancov ministerstva o 14 osôb. V rámci rozpočtových a príspevkových organizácií ministerstva sa má zvýšiť zamestnanosť z 1222 osôb na 1249 osôb.

Okrem nových priorít a navyšovania rozpočtov plánuje financovať ministerstvo aj svoje klasické položky ako dotácia pre RTVS vo výške 26 mil. eur alebo dotácia pre cirkev a náboženské spoločnosti vo výške 41 mil. eur.

www.cenastatu.sk

Výdavky štátu

Prekladisko v Tepličke nad Váhom

V roku 2012 sa začalo v Tepličke nad Váhom budovať tzv. intermodálne prekladisko, kde sa má jednoducho premiestňovať tovar z kamiónov do nákladných vlakov a naopak. Plány hovorili o premiestnení 500 000 ton tovaru ročne a malo obslúžiť celý Žilinský kraj a severné okresy Trenčianskeho kraja, ako aj severozápadnú časť Česka a Katovického vojvodstva. Pričom netreba zabúdať, že prekladisko stojí približne kilometer od vlastného prekladiska KIA Motors Slovakia a cca 5 kilometrov od prekladiska v Žiline.

Terminál sa nakoniec úspešne podarilo postaviť v roku 2015 a spolu s tým aj celý priemyselný komplex, súčasťou ktorého je administratívna budova, dve kofaje, ktoré sú obsluhované dvoma portálovými žeriavmi, prístupová komunikácia, inžinierske siete a spevnené plochy na uskladnenie kontajnerov a parkovanie kamiónov.

Štát financoval jeho výstavbu z eurofondov. Súčasťou ich čerpania boli aj dopredu určené podmienky, že terminál v Tepličke nad Váhom nesmie prevádzkovať štát, ale súkromní prevádzkovatelia. Celkové náklady na jeho výstavbu boli vo výške 25 mil. eur,

pričom 85% bolo hrađených z fondov EÚ.

Od roku 2015 sa tak začal proces prípravy projektu a prípravy vyhlásenia súťaže na prenájom prekladiska na 30 rokov. Z nejasných dôvodov trvalo dva roky, kým sa ŽSR podarilo vypísať súťaž na prevádzkovateľa prekladiska. Súťaž skončí vo februári, snáď sa niekto prihlási. Minimálna cena za prenájom prekladiska bola stanovená na 348 tis. eur. (za 30 rokov 10mil. eur) Prekladisko však už dva roky stojí a potrebuje údržbu. Tá stála minulý rok skoro 70 tis. eur.

Prečo nechceme uveriť tomu, že žijeme v zlatých časoch?

Johan Norberg

„Doľahli na nás zlé časy, politika je skorumpovaná a sociálna štruktúra sa rozpadá.“ Kto to povedal? Donald Trump alebo Bernie Sanders? Nigel Farage alebo Marine Le Pen? Je ťažké sledovať autorov týchto výrokov. Znejú tak podobne, populisti ľavice a pravice. Všetko je hrozné, a tak treba priniesť obetných baránkov a povolať rytierov na bielych koňoch.

Pesimizmus rezonuje. Prieskum YouGov zistil, že len 5 percent Britov si myslí, že

svet sa vo všeobecnosti zlepšuje. Myslíte si, že chronicky veselí Američania môžu byť optimistickjší - no, 6% z nich si myslí, že sa svet zlepšuje. Viac Američanov verí v astrológiu a reinkarnáciu ako v pokrok.

Ak si myslíte, že nikdy nebol lepší čas pre život - že ľudstvu sa nikdy nežilo bezpečnejšie, zdravšie, nebolo prosperujúcejšie alebo menej nerovné - potom ste v menšine. Ale dôkazy to nevyvrátiteľne ukazujú. Chudoba, podvýživa, negramotnosť, detská práca

a detská úmrtnosť klesajú rýchlejšie ako kedykoľvek predtým v ľudskej histórii. Riziko, že sa ocitnete vo vojnovom konflikte, v diktatúre alebo zomriete v prírodnej katastrofe, je menšie ako kedykoľvek predtým. Zlatý vek je teraz.

Sme nastavení tak, aby sme tomu neverili. Vyvinuli sme sa tak, aby sme boli podozrievaví a opatrní: strach a starosti sú nástrojmi na prežitie. Lovci a zberači, ktorí prežili náhle búrky a predátorov, boli tí, ktorí

mali predpoklady sledovať horizont a hľadať na ňom nové hrozby, skôr než si sadnúť a užívať si pohľad. Zdedili sme po nich stresové gény. Preto považujeme príbehy o tom, že veci sa kazia za oveľa zaujímavejšie ako príbehy o tom, čo sa deje správne. Preto sa predávajú zlé správy a noviny sú ich plné.

Knihy, ktoré hovoria, že svet je odsúdený k zániku, sa predávajú tiež dobre. Práve som sa pokúsil o opak. Napísal som knihu nazvanú Pokrok, o triumfoch ľudstva. Je napísaná čiastočne ako varovanie: ak nevidíme pokrok, ktorý sme dosiahli, začneme hľadať obetné baránky pre problémy, ktoré zostávajú. Niekedy v minulosti a možno aj dnes sme boli príliš zbrklí a vyskúšali sme svoje šťastie s demagógmi, ktorí ponúkajú jednoduché riešenia na vzkriesenie našich krajín, národov - či už znárodňovaním hospodárstva, zablokovaním dovozu alebo vyhadzovaním prisťahovalcov. Ak si myslíme, že nemáme čo stratiť, je to preto, že naše spomienky sú chybné.

Pozrite sa na 1828, keď bol The Spectator prvýkrát zverejnený. Väčšina ľudí v Británii žila v tom, čo sa teraz považuje za extrémnu chudobu. Život bol škaredý (ľudia stále vyhazovali svoj odpad z okna), brutálny (mŕtvol boli stále vystavované na šibenici) a krátky (v priemere 30 rokov). Ale aj vtedy sa veci zlepšovali. Prvá verzia The Spectator z roku 1711 bola publikovaná v Británii, kde ľudia v priemere konzumovali menej kalórií, ako priemerné dieťa dnes dostáva v subsaharskej Afrike.

Karl Marx si myslel, že kapitalizmus nevyhnutne vedie k bohatnutiu bohatých a chudobneniu chudobných. V čase, keď zomrel Marx, bol však priemerný Angličan trikrát bohatší ako pred 65 rokmi v čase jeho narodenia - nikdy predtým obyvateľstvo nezažilo niečo podobné.

Presuňme sa rýchlo do roku 1981. Vtedy žilo takmer deväť z desiatich Číňanov v extrémnej chudobe; teraz len jeden z desiatich. Vtedy len polovica svetovej populácie mala prístup k bezpečnej vode. Teraz má 91 percent. V priemere to znamená, že viac ako 285 000 ľudí získalo prístup k bezpečnej vode každý deň za posledných 25 rokov.

Celosvetový obchod viedol k takému rastu bohatstva, ktorý je ťažké pochopiť. Počas 25 rokov od skončenia studenej vojny celosvetové bohatstvo - alebo HDP na obyvateľa - stúplo takmer tak ako v predchádzajúcich 25 000 rokoch. Nie je náhoda, že takýto rast sa vyskytol spolu s masívnym rozšírením vlády ľudí nad ľuďmi. Pred štvrtstoročím bola sotva polovica svetových krajín demokraciou. Teraz sú to takmer dve tretiny. Povedať, že sloboda je stále na pochode, je podhodnotením.

Časť nášho problému sa týka tohto úspechu. Ako bohatneme, znižuje sa naša tolerancia voči celosvetovej chudobe. Takže sa viac pohoršujeme nad nespravodlivosťou. Charity celkom správne chcú získať finančné prostriedky, takže upriamujú našu pozornosť na situáciu najchudobnejších ľudí na svete. Ale od skončenia studenej vojny sa extrémna chudoba znížila z 37% na 9,6% - po prvý raz na jednociferné číslo v histórii.

Toto sa nestalo zničením západnej strednej triedy. Od finančnej krízy to bolo drsné obdobie, no napriek všetkým rečiam o ľuďoch, ktorých „globalizácia obišla“, stredný príjem domácností s nízkymi a strednými príjmami v USA sa od roku 1970 zvýšil o viac ako 30 percent. A to neposudzujeme veci, na ktoré nemôžete dať cenovku, ako napríklad pokrok v medicíne, ďalších desať rokov doby dožitia, internet, masovú zábavu a čistejší vzduch a vodu.

Keď hovoríme o vode, Disraeli opísal Temžu ako „pochmúrny rybník páchnuci nevýslovnými a neprijateľnými hrôzami“. Nakoniec bola v roku 1957 rieka vyhlásená za biologicky mŕtvu. Dnes je v hlbokom zdraví, s množstvom rôznych druhov rýb. Myšlienka prostredia ako čistého plátna, ktoré ľudstvo neustále rozmazáva, je zjednodušujúca a zlá. Keď budeme bohatší, budeme čistejší a ekologickejší.

Množstvo ropy, ktoré uniklo do oceánov, sa od roku 1970 znížilo o 99%. Lesy sa znovu-objavujú aj v rozvíjajúcich sa krajinách, ako je India a Čína. A technológie pomáhajú zmierňovať dopady globálneho otepľovania. Časti sveta sa rozpadajú na kusy, ale tých častí je menej ako predtým. Konflikty vždy vyrábajú titulky, takže predpokladáme, že naše obdobie sužuje násilie.

Sme posadnutí novými alebo prebiehajúcimi bojmi, ako je hrozná občianska vojna v Sýrii - ale zabúdame na konflikty, ktoré sa skončili v krajinách ako Kolumbia, Srí Lanka, Angola a Čad. Pamätáme si na nedávne vojny v Afganistane a Iraku, kde zahynulo približne 650 000 ľudí. Ale nevieme si spomenúť na dva milióny ľudí, ktorí zomreli v konfliktoch v týchto krajinách v 80. rokoch minulého storočia.

Teroristická hrozba džihádov je nová a desivá - ale Islamisti v porovnaní s inými zabíjajú „pomerne“ málo. Európania majú tridsaťkrát väčšie riziko, že ich zabije „normálny“ vrah - a to sa riziko vraždy znížilo na polovicu len za dve desaťročia. V takmer každej oblasti ľudia dnes vedú viac prosperujúcich, bezpečnejších a dlhších životov - a máme všetky údaje, ktorými to môžeme dokázať.

Tak prečo všetci zostávajú presvedčení, že svet ide dolu vodou? Pretože to je to, čomu venujeme pozornosť, sme čistokrvní tragédi. Psychológovia Daniel Kahneman a Amos Tversky ukázali, že ľudia nezakladajú svoje úvahy na tom, ako často sa niečo udeje, ale na tom, aké ľahké je spomenúť si na príklady. Táto „heuristika dostupnosti“ znamená, že

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Cena štátu** či vydávanie mesačníka Market Finesse.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analiz>

čím je daný incident zapamätateľnejší, tým pravdepodobnejšie sa podľa nás zopakuje. A čo je viac nezabudnuteľné ako hrôza?

Čo si najlepšie pamätáte - príbeh svojho blízkeho o slušnej reštaurácii, v ktorej podávajú vynikajúci jahňací vývar, alebo jeho varovanie o zariadení, kde bol otrávený a pozvracal manželku svojho šéfa? Zlé správy teraz cestujú oveľa rýchlejšie.

Len pred niekoľkými desaťročiami by ste sa kdesi v bočnom stĺpci na strane 17 dočítali, že ázijské mesto so 100 000 ľuďmi bolo zničené cyklónom. Nikdy by sme o barmských sériových vrahoch nepočuli. Teraz žijeme v dobe s globálnymi médiami a všadeprítomnými kamerami iPhone. Keďže niekde na svete je vždy prírodná katastrofa

alebo sériový vrah, takáto správa bude vždy vrcholom spravodajských relácií, čo nám dá mylný dojem, že je to viac bežné ako predtým. Nostalgia má tiež biologický pôvod: ako starne, preberáme viac a viac zodpovednosti a sme náchylní nazeráť späť na našu mladosť ako bezstarostnú. Ľahko si pomýlime zmeny v nás za zmeny vo svete. Často, keď sa pýtam ľudí na ich ideálne obdobie, na moment vo svetových dejinách, o ktorom si myslia, že to bol ten naharmonickejší a najšťastnejší čas, uvedú dobu, v ktorej vyrastali.

Opisujú obdobie pred tým, ako sa všetko stalo zmätočným a nebezpečným, mladí sa stali hrubými, počúvali strašnú hudbu alebo prestali čítať knihy, aby mohli hrať Pokémon Go. Kultúrny historik Arthur Freeman

poznámenal, že „prakticky každá kultúra, minulé alebo súčasná verila, že muži a ženy zaostávajú za štandardami svojich rodičov a predkov“. Je to náhoda, že západný svet zažíva túto veľkú vlnu pesimizmu v okamihu, keď generácia baby-boomerov odchádza do dôchodku?

Takže, kto povedal tie slová na začiatku tohto článku o tom, ako na nás „doľahli zlé časy“? Nebol to Trump. Nebol to Farage. Pred sto rokmi ich americký profesor objavil zapísané na kameň v múzeu v Konštantínopole. Prisúdil im pôvod v starovekej Chaldei, 3,800 rokov pred našim letopočtom.

Originál článku bol zverejnený v The Spectator, 20.8.2017.

Plytvanie

Slovenský šport má rezervy

Šport sa v slovenských verejných financiách teší veľkej obľube. Naposledy sme písali o neudržiavanom financovaní zimného štadióna v Bratislave, ktorý má dostať novú dotáciu 5 mil. eur. Pred tým sme písali ako Ministerstvo školstva každý rok zvyšuje dotácie do športu, ktoré počas posledných dvoch rokov narástli skoro o 150%.

Okrem Bratislavy a Ministerstva školstva rozdáva športu aj predseda vlády Róbert Fico. Konkrétne rozdáva zo svojej rezervy predsedu vlády, ktorá je určená na „krytie nepredvídaných výdavkov nevyhnutných na zabezpečenie rozpočtového hospodárenia alebo na krytie zníženia rozpočtovaných príjmov“. Inými slovami je určená na napr.

krytie prírodného nešťastia alebo výpadku verejných príjmov. V roku 2017 bolo na túto rezervu vyčlenených 3,2 mil. eur. Premiér tieto zdroje však využil na dotovanie viacerých športových zariadení v rôznych obciach po celom Slovensku.

Napríklad mesto, kde premiér vyrastal, Topoľčany, dostalo dotáciu vo výške 15tis. eur na tenisový klub Tennis Club Topoľčany. Tento klub si pritom prenájom tenisový areál od mesta a využívanie ôsmich kurtov normálne spoplatňuje. Hodina na kurte stojí 4-5 eur a v zime na kurte v nafukovacej hale až 15 eur na hodinu. Klub navyše vyberá príspevky za členstvo, poplatky za účasť na turnajoch, pýta dve percentá z dane, získava sponzorské dary a príspevky od Slovenského

tenisového zväzu, ktorý je tiež financovaný z verejných zdrojov.

Najväčšiu dotáciu dostalo mesto Liptovský Mikuláš. A to na rekonštrukciu hokejového štadióna dostalo 1,5 mil. eur (skoro polovicu celej rezervy). Medzi ďalších šťastlivcov patrilo napr. mesto Snina, ktoré dostalo 245 tis. eur a Slovenský zväz ľadového hokeja, ktorý dostal 20tis. eur.

Pri týchto výdavkoch sa spravidla nikto nepýta na hodnotu za peniaze pre daňových poplatníkov. Na druhej strane ich hodnota pre premiéra je najčastejšie ukotvená priamo v samotnej zmluve prijímateľov. Tí sa zaväzujú v mediálnych vystúpeniach uvádzať, že dotovaný projekt realizovali vďaka finančnej podpore predsedu vlády.

Nezamýšľané dôsledky a zdieľaná ekonomika

Róbert Chovanculiak

Najhorúcejšou témou posledných týždňov je klasifikácia pracujúcich na platformách zdieľanej ekonomiky. Súd v Londýne potvrdil rozhodnutie, že vodiči Uberu majú byť zamestnanci. Čo nedáva príliš zmysel, ak si uvedomíme, že Uber svojím vodičom nehovorí kedy, koľko ani kde majú pracovať.

Cieľom tejto a podobných žalôb voči Uberu (nedávno zažalovali Uber aj vodiči z Nigérie) je jednoznačne zvýšiť príjem vodičov (či už priamo cez minimálnu mzdu alebo nepriamo cez sociálne benefity). To však vôbec nemusí byť také jednoduché – a to aj v prípade, keby to chceli všetci sudcovia v Londýne a dokonca aj samotný Uber.

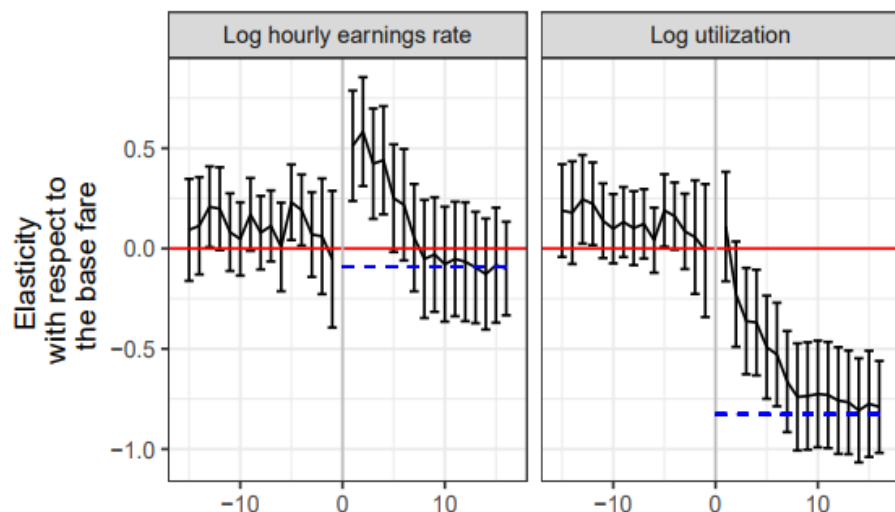
Hlavný rozdiel medzi vodičmi zdieľanej ekonomiky a klasickými taxislužbami je flexibilita. Táto flexibilita sa odohráva na viacerých úrovniach. V prvom rade je to flexibilita v samotnom nábore nových vodičov a flexibilita celkovej ponuky vodičov v reálnom čase. A táto flexibilita spôsobuje, že „trh práce“ na platforme je

extrémne konkurenčný. Inými slovami v momente, keď sa zvýšia zárobky vodičov (napr. Uber dočasne zvýši cestovné), tak veľa zaregistrovaných vodičov namiesto pozerania ich obľúbenej reality show naskočí do auta a začne rozvážať ľudí. Navyše, ak je toto zvýšenie cien dlhodobejšie, tak sa na platforme registruje viac nových vodičov, teda aj ľudia, ktorí dovtedy nemali záujem jazdiť. Výsledkom toho je, že ponuka vodičov na platforme Uber je v ekonomickom žargóne silne elastická.

To znamená, že je ťažké, ak nie priam nemožné dlhodobo zvýšiť hodinovú mzdu vodičov. Vyššie cestovné totižto priláka nových vodičov, zároveň sa prihlási viac už zaregistrovaných vodičov a to znova bude tlačiť na zníženie mzdy. Výnimku tvoria situácie, keď je zvýšené cestovné podložené zvýšeným dopytom zo strany zákazníkov (teda keď ide o tzv. surge pricing). Ak sa však zvýši cestovné len z dôvodu, že sa tak regulátor, sudca alebo Uber rozhodol, tak

výsledkom bude viac vodičov na cestách a menšie priemerné zárobky.

To, že nejde iba o „naivnú ekonomickú teóriu“ potvrdila aj nedávna štúdia s názvom Rovnováha na trhu práce: dôkazy z platformy Uber (Labor Market Equilibration: Evidence from Uber). Tá ukázala, že ak Uber v mestách zvýšil cestovné, tak sa zvýšil zárobok vodičov len dočasne a v priebehu 8 týždňov bol ich hodinový zárobok na rovnakej úrovni ako pred zvýšením (aj keď dostávali vyššie cestovné). Ako je to možné? Jednoducho poklesla vyťaženosť vodičov a jazdili viac prázdni. Rovnako poklesol aj dopyt zo strany zákazníkov, ktorí museli platiť viac (aj keď sa ich čakanie na odvoz skrátilo, keďže viac vodičov bojovalo o menej zákazníkov). Záverom je tak smutná správa pre rôznych odborárov, žalobcov a nespokojných vodičov: ak sa vám nepáči hodinový zárobok, musíte si hľadať prácu inde.

Graf: Vývoj hodinových miezd a využiteľnosti auta týždne pred a po zvýšení cestovného

Ďalšou úrovňou flexibility zdieľanej ekonomiky je flexibilita pre už existujúcich vodičov, ktorí sa voľne rozhodujú koľko hodín

do týždňa odpracujú, v ktoré dni a môžu sa dokonca rozhodnúť aj na hodinovej báze – či nasledujúcich 10 minút budú jazdiť alebo nie. A vodiči zdieľanej ekonomiky si túto flexibilitu vážia. Presnejšie, vodičom Uberu prináša flexibilita práce dvakrát taký úžitok, než by mali pri rovnakej mzde z úväzku, ktorý

je neflexibilný. Ak by ste súčasným vodičom ponechali ich mzdy a prinútili ich pracovať klasicky pondelok až piatok 8 hodín, tak by poklesli odjazdené hodiny až o 2/3. A to len kvôli poklesu subjektívneho úžitku z práce, ktorá ich zväzuje. To sú závery štúdie Hodnota flexibilnej práce: evidencia od vodičov Uberu (The Value of Flexible Work: Evidence from Uber Drivers).

Tieto závery a štúdie by mali byť výstrahou pre akékoľvek dobre myslené intervencie do fungovania platforiem zdieľanej ekonomiky. Výsledkom totižto môžu byť nezamýšľané dôsledky: nižšia využiteľnosť vodičov, čo znamená, že na cestách bude viac áut obsluhovať menší počet zákazníkov, s čím sú spojené cestné zápchy a znečistenie. Prítom v inej štúdii autori ukázali, že vodiči zdieľanej ekonomiky jazdia o 30 % menej času a až o 50 % menej kilometrov bez pasažiera ako klasickí taxikári. Toto je ďalší benefit, o ktorý môže zregulovaná a obmedzená zdieľaná ekonomika prísť.

Trend 28.11.2017

Finančné vzdelávanie- to je cesta!

Jakub Zeman

Už do počiatku existencie novej vlády počúvame o možnej exekučnej amnestii. V súčasnosti ešte nie sú k dispozícii žiadne konkrétne informácie koho by sa mala týkať a najmä akých záväzkov.

Sledujeme ale ďalšie tlaky na ochranu spotrebiteľov, ktoré majú podľahnúť návrhom zabrániť neúmernému zadlžovaniu sa, a tak predchádzať exekúciám a následnému predaju ich osobného majetku. Skupina poslancov z hnutia Sme rodina navrhla na decembrovej schôdzi Národnej rady novelu zákona o reklame, ktorá mala zakázať reklamu na spotrebné úvery, pôžičky a finančné leasingy v čase od 1. novembra do 24. decembra a súčasne zaviesť povinnosť, aby reklama na dané produkty obsahovala varovné označenie: „Nesplácanie záväzku môže viesť k exekúcii a následnému predaju Vášho osobného majetku.“ Je toto smer akým by mala ísť ochrana spotrebiteľa a dlžníkov? Riešením aktuálneho stavu exekučných konaní a finančnej vzdelanosti spotrebiteľov nie sú populistické riešenia, ale finančné vzdelávanie.

Dávnejší prieskum poukázal na to, že až 46 % opýtaných na Slovensku sa učí v oblasti financií z vlastných chýb alebo úspechov. Respondenti požadovali aj finančné vzdelávanie do škôl a súčasne aj, že poskytovateľom finančného vzdelávania by mal byť štát.

Síce od roku 2008 máme už 3. verziu Národného štandardu finančnej gramotnosti, ale v hodnotení finančnej gramotnosti PISA (445, priemer OECD- 489) sme získali horšie

skóre o 25 bodov ako v roku 2012 (470, priemer OECD- 500). Susedné Česko má Národnú stratégiu finančného vzdelávania až od roku 2010, no v roku 2012 dosiahlo v hodnotení PISA výsledky nad priemerom krajín OECD (520, priemer OECD- 500). Na výučbu finančnej gramotnosti sa nevytvoril osobitný predmet, ale jej prvky sa zakomponovali do vzdelávacieho programu vybraných predmetov. Toto rozhodnutie má svoje pozitíva aj negatíva, ale okrem štátu by mali na finančnom vzdelávaní participovať aj samotné finančné inštitúcie, ktoré by vedeli priniesť zaujímavejšiu formu vzdelávania.

OECD okrem finančnej gramotnosti na školách sleduje finančnú gramotnosť populácie. V tomto hodnotení nie je Slovensko zapojené. V Česku, ktoré je zapojené do tohto testovania, sa preukázala medzi testovanými závislosť finančnej gramotnosti najmä od vzdelania (čím vyššie vzdelanie, tým lepšie znalosti) a príjmu (čím vyšší príjem, tým lepšie znalosti). Až 52 % Čechov malo nízku finančnú gramotnosť. V prípade Česka sa nedá jednoznačne poukázať vplyv aktuálneho finančného vzdelávania na finančnú gramotnosť, keďže do prieskumu boli zapojení ľudia do 29 rokov, t. j. nevieme koľkí z týchto respondentov mohli absolvovať už nejaké finančné vzdelávanie na školách.

Už niekoľko rokov funguje tatra academy, ktorá je ale skôr určená pre študentov stredných škôl a nie pre žiakov základných škôl, u ktorých by sa malo primárne začať a súčasne nie je prístupná stále.

Riešením by bolo vytvorenie aplikácií, hier alebo iných interaktívnych aktivít, ktoré by pomohli učiteľom priniesť študentom kvalitný prehľad o nástrahách finančného trhu. Výzvou pre finančný sektor by mala byť aktívna participácia na riešení finančnej gramotnosti, keďže aj im by malo záležať na tom, akých budú mať o pár rokov klientov, t. j. či budú mať klientov, ktorí si vedia nastaviť svoj finančný plán a splácať načas svoje dlhy a či budú ich klienti vedieť efektívne zhodnotiť svoje investície aj v iných ako v konzervatívnych produktoch. Tieto charakterové znaky klientov by vrátili finančné prostriedky do študentov investovaných cez finančné vzdelávanie, keďže výsledky PISA hovoria, že na Slovensku, žiaci, ktorí vlastnia bankový účet, dosahujú o 14 bodov nižšie skóre než žiaci s podobným socioekonomickým statusom, ktorí nie sú vlastníčkami bankového účtu. Zo všetkých zapojených krajín žiaci v Španielsku, Holandsku a na Slovensku (o 42 bodov), ktorí sú držiteľmi platobnej karty, dosahujú nižšie skóre než žiaci s podobným socioekonomickým statusom, ktorí platobnú kartu nevlastnia.

A čo s dospelými? Poslať ich opäť do školských lavíc? Určite by to bolo zaujímavé, ale aj finančne náročné, preto je výzvou pre štát, aby spolu s finančnými inštitúciami vytvoril informačné materiály a možnosti doplnkového finančného vzdelávania, ktoré by umožnilo predchádzať nepriaznivým finančným situáciám. Funguje nástroj na riešenie stavu, keď osoba má na krku

	2012	2013	2014	2015	2016
došlé žiadosti o poverenie na výkon exekúcie	630 959	669 039	544 644	540 986	454 231
vybavené žiadosti udelením poverenia	597 154	629 716	518 582	474 979	428 261
exekúcie vybavené súdnymi exekútorom	270 726	303 195	296 152	295 101	278 486
nevybavené k 31. 12.	2 428 674	2 829 941	3 053 677	3 239 052	3 387 603

záväzok 180 dní po lehote splatnosti a vedie sa voči nej exekučné konanie, oddĺženie, tzv. osobný bankrot, ktorý umožňuje fyzickým osobám a aj fyzickým osobám-podnikateľom veľmi jednoducho odpísať svoje záväzky. Tento nástroj sa nedá ale považovať za udržateľný, keďže po odpísaní dlhov môže daná osoba ďalej vytvárať nové záväzky, ktoré nebude vedieť splácať a opätovne sa môže dostať do rovnakej situácie. Je možné sledovať, že vo veľmi malej miere sa využíva forma oddĺženia- splátkový kalendár, len 1 % z 867 ukončených oddĺžení v mesiaci október, oproti konkurzu, čo vypovedá o stave majetkových pomeroch oddĺžených osôb. Splátkový kalendár môže využiť osoba, ktorá by mala mať pravidelný príjem, jej dlhy neprevyšujú hodnotu majetku a musí byť schopný zaplatiť cca. 700 eur na „osobný bankrot“. Návrh naň bude určený tak, aby dlžník uspokojil minimálne 30 % nezabezpečených dlhov. Na základe týchto skutočností je táto možnosť oddĺženia vhodná najmä pre dlžníkov, ktorých hodnota majetku prevyšuje hodnotu dlhov, chcú si zachovať svoj majetok a majú príjem, z ktorého môžu splácať svoje dlhy po dobu 5

rokov. Zákonná úprava umožňuje opätovne využiť osobný bankrot až po desiatich rokoch od zrušenia oddĺženia. Z toho dôvodu považujem za vhodné zapracovať ako podmienku ukončenia oddĺženia absolvovanie efektívneho finančného vzdelávania, ktoré by pomohlo v budúcnosti predchádzať takýmto situáciám.

A čo s veľkým počtom exekúcií? Čísla v tabuľke vyzerajú hrozivo...ale! Údaje z Centrálného registra exekúcií hovoria, že exekúcie sa týkajú spolu 968 986 fyzických osôb vrátane podnikateľov. Z toho 517 908 osôb rieši jedno exekučné konanie, na 152 154 osôb sú vedené dve exekučné konania, na 79 243 osôb sú vedené tri exekučné konania a po sedem a viac exekúcií je vedených na 107 141 osôb. Tieto podrobnejšie dáta nám dávajú obraz, že pre vyše polovicu osôb je to len jednorazová záležitosť, do ktorej sa dostali a pre zvyšné osoby sa ponúka možnosť využitia osobného bankrotu.

V poslednom období sledujeme aj vplyv signálneho pôsobenia stanovísk predstaviteľov vlády o analýze možnosti

exekučnej amnestie na tom, že vybrané subjekty vyhlasujú rôzne podoby úrokovej alebo exekučnej amnestie, ktoré umožňujú zlepšiť finančnú situáciu ich klientov a tak zlepšiť aj ich samotné finančné zdravie. Príkladom je zdravotná poisťovňa Dôvera, ktorá prv vyhlásila úrokovú amnestiu a v súčasnosti beží exekučná amnestia, ktorá umožňuje zaplatiť na zdravotnom poistení polovicu vymáhanej istiny v exekúcií, poisťovňa zastaví exekúciu, vyplatí exekútorovi trovy exekúcie a zvyšok dlhu nebude ďalej vymáhať. Rôzne podoby úverovej alebo exekučnej amnestie sú určite lepším spôsobom zlepšovania finančného zdravia klientov verejnoprávných inštitúcií ako plošná amnestia, ktorá naruší zodpovednosť osôb plniť si svoje záväzky bez sankcie.

Návrh riešení:

- kvalitné finančné vzdelávanie ako predpoklad spoľahlivých klientov, ktorí sa v budúcnosti nebudú báť investovať aj do rizikových produktov,
- spoločenská zodpovednosť finančných inštitúcií na budovaní vyššej kvality finančnej gramotnosti,
- informačná kampaň o možnostiach predchádzania nepriaznivých finančných situácií a príležitostiach zvýšenia finančnej gramotnosti,
- rôzne podoby úverovej alebo exekučnej amnestie ako posledná možnosť riešenia nepriaznivej finančnej situácie vybranej skupiny klientov verejnoprávných inštitúcií.

iness.sk, 19.12.2017

Nedotovať stavebné sporenie je krok dobrého hospodára

Martin Vlachynský

Kým NBS tlačí proti rastúcemu zadlžovaniu pritvrdzovaním hypotekárnych podmienok, stavebné medziúvery pôsobia proti tejto snahe. Štát tak zároveň ochladzuje aj prihrieva hypotekárnu polievku.

Minister financií na nedávnej výživnej tlačovke spomenul viacero pripravovaných krokov. Jedným z nich je aj osekánie podpory stavebného sporenia. Ako už prezradil nadpis komentára, je to krok, aký by mal spraviť dobrý hospodár.

Nie je to žiadna nová správa, predbežná informácia bola zverejnená už v októbri, keď prebehlo aj pripomienkovanie, ktorého sa zúčastnil aj INESS. Podobne ako je to v prípade hypoték pre mladých, aj tu príde k testovaniu príjmu. Zároveň sa obmedzia prémie pre nepľoľtých.

Štátnu podporu stavebného sporenia kritizovali ministerskí analytici z IFP už pred takmer siedmimi rokmi, ale politická odvaha zrušiť definitívne tento nástroj sa nenašla. Výška prémie sa od roku 2006 nemenila, len

stúpali podmienky minimálneho vkladu na jej získanie. Aktuálnemu návrhu ministerstva, ktorý sa dostal už do pripomienkového konania, sa dá vyčítať najmä to, že ešte stále tomuto zomierajúcemu fiškálnemu nástroju definitívne neodzvoniť.

Zásadné argumenty proti dotovaniu stavebného sporenia sú dva. Po prvé, nie je jasné, aký spoločenský cieľ dnes podpora stavebného sporenia plní. Zákon o stavebnom sporení vznikol v roku 1992, keď hypotéka bola pojem zo žánru sci-fi a zostala ním aj ďalších desať rokov, keď ste na zrátanie úrokovej miery potrebovali prsty viac než dvoch rúk. Kúpna sila mzdy bola

nižšia, a bytový fond volal po rekonštrukcii. Stavebné sporenie umožnilo pohnúť s trhom a zrekonštruovať ne jeden byt či bytový dom.

No miera vlastníctva nehnuteľností na Slovensku je jedna z najvyšších v Európe. Prečo chce štát aktívne podporovať obyvateľov v investovaní do jedného konkrétneho aktíva – nehnuteľnosti? Je cieľom dosiahnutie stopercentnej miery vlastníctva? Aké ekonomické či spoločenské výhody z toho vyplývajú? Paradoxne, kým NBS tlačí proti rastúcemu zadlžovaniu pritvrdzovaním hypotekárnych podmienok, stavebné medziúvery pôsobia proti tejto snahe. Štát tak zároveň ochladzuje aj prihrieva hypotekárnu polievku.

Navyše, nemalá časť klientov stavebného sporenia využíva ako výhodnú formu sporenia, keďže po šiestich rokoch môže hotovosť aj s prémiami vybrať. Ako zákazník, ktorý túto možnosť v minulosti využil, hovorím – skvelé. Ako ekonóm hovorím – zlé. Slovenskí sporitelia by mali dospieť a naučiť

sa pracovať so skutočnými investičnými nástrojmi. Takéto rozdávanie peňazí je navyše vcelku drahé.

Tým sa dostávame k druhému argumentu – efektívnosti. Ako akákoľvek iná štátna podpora, ani prémia k stavebnému sporeniu zázračne nevytvára zdroje z ničoho, ale z jedného vrečka vezme a do druhého vráti. Sociálny štát to ospravedlňuje tým, že bohatší pomáhajú chudobnejším. Lenže podpora stavebného sporenia je neadresná, premiu dostane každý a ešte si v tom procese z týchto peňazí odkroja stavebné

sporiteľne. IFP v roku 2011 vyrátal, že poplatky dosahujú úroveň 83 percent premie. V roku 2016 mali podľa účtovných závierok tri sporiteľne výnosy „z poplatkov a provízií“ spolu 21,8 milióna eur. Z rozpočtu pritom na stavebnú premiu išlo 27,5 milióna eur.

Hodnotu za peniaze treba hľadať aj v prípade podpory bývania. Analýzou neprešla bohužiaľ ani zmenená bonifikácia hypoték pre mladých, ktorá tak „prísne“ testuje príjmy, že ju nedostane len jeden z desiatich potenciálnych žiadateľov. A z predloženého

návrhu novely zákona vyplýva, že hľadanie hodnoty nenastalo ani teraz, benevolentné kritérium príjmu na nárok na premiu bolo proste skopírované z bonifikácie hypoték.

Stavebné sporenie (a následné úverovanie) má isté odlišnosti oproti hypotekárnym úverom. Nebavíme sa o jeho zrušení, ale zmysel tohto nástroja by mal overiť trh. Pokiaľ dokáže dostatku klientov ponúknuť lepšie podmienky ako hypotekárne produkty, prežije. Nie je však dôvod dávať mu plávajúce koleso.

Denník N, 30.1.2018

Americký internet nezomrel

Martin Vlachynský

Cestovali ste niekedy prvou triedou? Zvýšenie komfortu je príjemné, väčšina ľudí sa však uspokojí so štandardom. Boli by ste za to, aby štát prvú triedu zakázal a stanovil, že podmienky prepravnej služby musia byť pre všetkých rovnaké? Asi by ste si ťukali na čelo.

Vymeňte železnicu za internet a pasažierov za balíky dát, a zrazu je to naopak. V amerických, ale aj európskych médiách vyvolalo zdesenie rozhodnutie Trumpovej administratívy zrušiť Obamove regulácie, známe ako „net neutrality“ (sieťová neutralita). V New York Times nadpis hlásal, že internet zomiera.

Sieťová neutralita znamená, že poskytovateľ internetu musí všetky dátové toky od klientov posudzovať neutrálne a nemôže im dávať privilégia či ich obmedzovať. V praxi sa vyskytli prípady, že poskytovateľ obmedzil rýchlosť pri použití torrentu. Inokedy poskytovatelia, ktorí vlastnili online streaming službu (Netflix, Hulu a podobne),

blokovali prístup ku konkurenčnej službe. Šéf Federálnej komisie pre komunikácie Ajit Pai chce reguláciu nahradiť jednoduchým pravidlom – rob si, čo chceš, ale povedz o tom klientovi. Aké môžu byť argumenty v prospech takéhoto rozhodnutia?

Prvým je rešpektovanie vlastníckych práv a zmluvnej slobody. V Európe nepríliš populárny náhľad na svet, ale v USA sa ešte ako-tak drží. Je totiž základom blahobytu. Ja ti slobodne ponúknem svoje služby a ty ich slobodne môžeš odmietnuť. Netvárame sa, že najnovší diel Hry o tróny je ľudským právom. Ak áno, zrušme duševné vlastníctvo, to pre jeho šírenie efektívnejšie.

Po druhé – cenová štruktúra služieb neexistuje zo srandy. Pasažieri v prvej triede prémiovou cenou pomáhajú zlacniť letenky v ekonomickej triede. Možnosť konfigurovať ceny prispela k tomu, že súkromné spoločnosti postupne obstavali (upchatú) vládnú internetovú chrbtovú sieť. Spomínam na „sídľiskovú“ sieť, rozbehnutú susedom.

Stála polovicu ceny veľkého poskytovateľa. Za to občas sused musel zablokovať torrenty, aby udržal rýchlosť. Nebol sieťovo neutrálny, napriek tomu sme si mnohí zvolili jeho, a nie klasického poskytovateľa. Tak, ako je na pošte expresná zásielka a na letisku priority lane, prečo nemôže niečo také byť na internete?

Monopoly poskytovateľov sa rozpadajú. LTE siete a lacné Wi-Fi technológie umožňujú vznik konkurencie – pokiaľ štát nerobí problémy, napríklad (úmyselnou?) neschopnosťou ponúknuť frekvenčné pásma, ako svojho času na Slovensku. Paradoxne, vo svete je to hlavne verejný regulátor, ktorý cenzuruje, sleduje, blokuje či trestá premávku na internete. V tom sieťová neutralita nepomôže. Skôr naopak – je potvrdením, že v prvom rade politika rozhoduje o tom, čo sa na internete môže a čo nie.

HN, 17.12.2017

Slovenská národná vláda

Jakub Zeman

Súčasná vláda sa nedá za rok 2017 v mnohých veciach pochváliť.

Každý mesiac sme síce mohli počúvať o znižovaní nezamestnanosti, dobrom hospodárskom raste a iných ukazovateľoch, ale sľubované reformy školstva či zdravotníctva sú v nedohľadne. Za čo ale môžeme vládu „pochváliť“ za tento rok je, že sa vrhla na budovanie národného povedomia cez rebranding názvov štátnych inštitúcií. Za posledný rok sme spozorovali, že už máme národného prepravcu (Železničná spoločnosť Slovensko NÁRODNÝ PREPRAVCA), národné výstavisko (Agrokomplex NÁRODNÉ VÝSTAVISKO) a aj národnú zoológickú záhradu (Národná zoológická záhrada Bojnice).

Pochlapilo sa aj Ministerstvo zdravotníctva a značku „národný“ bude niesť od januára 2018 aj detská nemocnica na Kramároch,

ktorá sa bude nazývať: „Národný ústav detských chorôb.“ Každá zmena názvu bola inak prezentovaná. Jedni získali zmenu názvu ako vďaka zamestnancom, ďalší očakávajú zásadné zmeny fungovania inštitúcie a zároveň podmienok v nej alebo práve v tomto roku zistili, že ich služby presiahli regionálny charakter.

Rebranding je dôležitou súčasťou každej obchodnej stratégie podnikateľa a tak by to malo byť aj v prípade štátnych podnikov. Veľa firiem využíva pri budovaní značky odborné konzultácie s marketingovými spoločnosťami, aby zabezpečili efektívne využitie vynaložených prostriedkov. O budovaní značky „národný“ sa nevedia žiadna diskusia a ani o nej nerozhodoval odborný manažment štátnych podnikov. Na tieto zmeny postačilo, že máme politickú stranu, ktorá sa hrdí tiež touto značkou. Ak

by ďalej pokračovali tieto neuvážené zmeny, po pár rokoch sa všetok štátny majetok môže „pýšiť“ symbolom národnosti.

Prinesie takýto rebranding nejakú hodnotu za peniaze? Práve tú sa vláda snaží v používaní verejných výdavkov prezentovať. Nielen že sa každý oprávnené spýta, na čo všetko sa peniaze použijú, okrem nových pier, vizitiek a iných reprezentačných nástrojov, ale aj načo je táto zmena vlastne dobrá. Jedna skupina by mohla povedať, že na budovanie národnej dôvery a dôvery v štát. Druhá by hľadala s novým názvom nového ducha. Ak sa ale nebudeme pozeráť na tieto zmeny cez „ružové okuliare“, zistíme, že ani jeden dôvod nie je opodstatnený. Ani nemecká kvalita služieb a japonská rýchlosť vlakov sa zrazu nespojili a nepomohli vytvoriť nového ducha železníc. Dokonca sa ani žiadna značka „národný“ nestala najobľúbenejšou

značkou na Slovensku, ale stal sa ňou Regiojet.

O chvíľu tu možno budeme mať Národného leteckého prepravcu. Čo ešte môžeme zmeniť na národné? Ešte zostáva dosť

štátnych podnikov alebo organizácií, ktoré nemajú v názve známku národnosti. A čo si želať do roku 2018? Aby budovanie značiek v štátnych podnikoch začalo kvalitou poskytovaných služieb, ktorá je základným

kameňom budovania dôvery. Na to meniť názvy skutočne netreba.

iness.sk, 5.1.2018

Kažimírovo daňové kryptosústo

Martin Vlachynský

Už to bolo na spadnutie. Každý máme aspoň jedného kamaráta, ktorého podozrievame, že sa stal kryptomilionárom. Aj keď na konci dňa viac ľudí len rozprávalo, pritom nič nenakúpilo. Správy o každodenných miliardových nárastoch kryptotrhu dorazili aj na Ministerstvo financií. Bola by škoda neodkrojiť si aj tu desiatok, takže sa budú kryptomeny daní.

Na rozdiel od platforiem zdieľanej ekonomiky (do ktorých sa MF chce pustiť tiež) to ale bude pre ministerstvo a daňové úrady mimoriadne náročné sústo, čomu nasvedčuje už to, že minister vo vyhlásení daňové subjekty viac prosil, ako sa im vyhrážal.

Jednou oblasťou zdanenia môže byť (bude?) zdanenie ťaženia kryptomien. Podobá sa to na podnikanie (sústavná činnosť vykonávaná podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku), kde sú vstupné náklady, ako počítače a elektrina, a výnosy. Ťažiar pripomínajú klasické ťažobné firmy, ktoré uhlie, či železnú rudu predávajú na burze.

Druhou, podstatnejšou oblasťou je zdanenie niečoho, čo by sme mohli voľne nazvať „kapitálový výnos“, teda rozdiel medzi predajnou a nákupnou cenou kryptomeny. Podobne, ako sa dania výnosy z akcií, či iných cenných papierov.

Prvá výzva, s ktorou sa ministerstvo bude musieť vysporiadať, je metodického charakteru. Čo sú kryptomeny – platobný prostriedok, komodita, cenný papier, či nejaký úplne nový hnutelný majetok? Nezapadajú do žiadneho existujúceho chlievika a neexistuje zatiaľ žiadna zhoda

ani medzi vyspelými krajinami. V Nemecku sú kryptomeny privátnymi platobnými prostriedkami. V USA finančná správa (IRS) považuje kryptomeny z pohľadu daní za majetok, a už v roku 2013 objasnila spôsob zdaňovania. Japonsko oficiálne uznalo Bitcoin ako platidlo v roku 2017. Vo Fínsku sa zdaňujú podobne ako kapitálové výnosy, pričom miestna finančná správa ich považuje za obdobu CFD (contract for difference) a neumožňuje daňové uznanie straty.

Druhou výzvou je stanovenie oficiálneho kurzu. Pri zahraničných menách to robia centrálné banky. Mohli by to robiť aj pri kryptomenách, ak ich uznajú za platidlo, ale ktorú burzu si vyberú ako referenčnú? Búrz je mnoho desiatok, ak nie stoviek, a kryptomien zhruba 1400, pričom nové neustále vznikajú. Na každej z búrz sa obchodujú len niektoré kryptomeny.

Situácia sa ďalej zamotáva tým, že niektoré kryptomeny sú len tokenmi, ktoré používajú podkladovú kryptomenu (hlavne Ethereum) ako „palivo“. Pri mnohých menách vznikajú tzv. „forky“, keď vlastník kryptomeny dostane k nej rovnaké množstvo novej kryptomeny. Naviac kryptomenu nemusíte vymeniť za peniaze, ale si rovno za ňu niečo môžete kúpiť. Čoraz viac ľudí používa kryptomeny na platenie aj v bežnom živote, či na lacné transfery peňazí zo zahraničia. Budeme musieť zdaňovať kapitálové výnosy, ak si ráno kúpime Litecoin a večer ho minieme za bagetu, pretože medzitým jeho eurová hodnota narástla o 7 percent? Z pohľadu daní je rozdiel, či je niečo platobný

prostriedok, alebo cenný papier. Kryptomeny sú ale z každého rožku trošku, a daňovák to nemá ako obsiahnuť bez toho, aby vylial dieťa z vaničky. Je to ako keby ste išli na výlet do USA s dolárovou hotovosťou a slovenský daňový úrad vám chcel zdaníť kapitálový výnos pri každom nákupe hamburgera, lebo kurz Eura a dolára sa hýbe.

A teraz si predstavte, že takéto niečo budú kontrolovať lokálni daňováci, ktorí si ešte nedávno lámali hlavu nad PayPalom. A to sme ešte neotvorili kapitolu „kontrola plnenia povinností“. Väčšina kryptomien je len pseudoanonymná, umožňujú vystopovať vlastníkov. To si však vyžaduje značné ľudské (IT profesionáli a analytici) a technické zázemie. Nákladnosť takéhoto vymáhania bude veľmi vysoká. Je to niečo podobné, ako keby chcelo Ministerstvo zdaňovať každý odoslaný email. Chcieť môže, ale dokázať to bude iný oriešok. Niektoré kryptomeny sú naviac plne anonymné a dajú sa vystopovať len ak užívateľ spraví nejakú chybu. V súčasnosti svetové kryptoburzy (aspoň formálne) zisťujú identitu svojich klientov a mohli by poskytovať údaje finančnej správe. Už teraz však existujú decentralizované kryptoburzy a ak sa tlak daňových úradov zvýši, dokážu sa rozvinúť veľmi rýchlo a stratí sa aj tento informačný kanál.

Naháňanie daní z kryptomien určite nebude ľahké. Snáď výsledkom snaženia Ministerstva financií nebude najhorší možný scenár, keď prekombinované pravidlá zabijú legálne použitie kryptomien a presunie ich celé do ilegality.

Denník N 10.1.2018

Bude sa zoštatňovať školstvo?

Róbert Chovanculiak

Slovenské školstvo prešlo pred viac ako dekádou veľkou reformou. Správa, riadenie a financovanie škôl boli do určitej miery decentralizované na úroveň obcí a VÚC. Hlavný zámer tohto postupu bol jednoduchý – dostať rozhodovanie o lokálnych službách bližšie k občanom.

Nedávno sa však začali z rôznych strán objavovať informácie o tom, že by sa regionálne školstvo malo vrátiť pod krídla štátu. Vyjadruje sa tak premiér Fico, ale aj nová ministerka školstva Lubyová. Pozrime sa teda, ako sa darí štátnej správe riadiť tie

oblasti školstva, ktoré už dnes manažuje.

Štát priamo prostredníctvom ministra školstva, konkurznej komisie a Edičného portálu zodpovedá za výber a distribúciu učebníc do regionálneho školstva. Určite netreba pripomínať, ako každý rok prichádzajú mnohé učebnice neskoro a niektoré dokonca neprídu vôbec. Pritom vybrať učebnice, naplánovať ich počet a nechať ich rozposlať na školy nie je žiadna raketová veda.

Štát má taktiež na starosti vzdelávanie učiteľov. Ide o tzv. kontinuálne vzdelávanie.

Ministerstvo školstva akredituje jednotlivé programy a dokonca prostredníctvom Metodického centra veľkú časť z týchto programov realizuje. Kvalitu a pridanú hodnotu kontinuálneho vzdelávania však dnes spochybňujú nielen odborníci, ale aj samotní učitelia. Tí sa doňho zapájajú často len kvôli tomu, aby získali kredity a následne príplatok 6 % alebo 12 % k svojej mzde.

Štát zodpovedá aj za obsah vzdelávania. Túto časť agendy má na starosti Štátny pedagogický ústav, ktorý tvorí a definuje, čo a kedy sa budú učiť státisíce deti

po celom Slovensku. Produktom práce ústavu sú rozsiahle dokumenty, kde sú nadefinované všeobecné ciele vzdelávania, kľúčové kompetencie žiakov, povinné vyučovacie predmety, počet pridelených hodín a vzdelávacie štandardy. Výsledkom je skostnatnený systém, kde vzdelávanie nereflektuje rýchlo sa meniaci svet za oknami školských tried. Deti sa tak musia dnes biffovať veci, ktoré už včera boli zbytočné.

V neposlednom rade má štát na starosti duálne vzdelávanie a to konkrétne Štátny inštitút odborného vzdelávania. Duálne

vzdelávania sa však od začiatku trápi s nedostatkom záujmu zo strany žiakov. V prvom roku sa prihlásili len stovky žiakov, tento rok to bola približne tisícika, to je však stále ďaleko od prvotných plánov. Inštitút skúša rôzne kampane a momentálne zavádza tzv. Duálne Pointy – miesta, kde sa môžu žiaci dozvedieť viac o duálnom vzdelávaní, ale zatiaľ bez veľkého úspechu.

Toto všetko sú príklady, keď štát zlyhal v napĺňaní vedľajších úloh v školstve. Prečo si niekto myslí, že keď mu zveríme fungovanie tisícov škôl a vzdelávanie stotisícov žiakov, tak odrazu všetko zvládne na jednotku?

Samozrejme, takéto záruky nemáme ani v prípade zriaďovateľov na úrovni obcí alebo VÚC. Avšak tu ak starosta obce niečo pokazí, môžete ho na to upozorniť v miestnych potravinách, alebo sa presťahovať pár kilometrov ďalej, či tam iba poslať svoje dieťa do školy. Keď niečo pokazí minister školstva, tak ho môžete len sledovať večer v televíznych novinách ako uteká pred novinármi a presťahovať sa môžete akurát do zahraničia.

SME 11.1.2018

Je to tu? Praskla bublina?

Martin Vlachynský

Keď pred mesiacom začali prudko padať ceny kryptomien, neboli z toho prekvapení ani ich skalní fanúšikovia. Bezprecedentný rast nemohol trvať naveky. Pád sa po mesiaci stabilizoval asi na polovici maxima trhovej kapitalizácie a život ide ďalej, aj ten blockchainový.

Tento pád bol však v posledných dňoch zatienený niečím oveľa väčším. Kým kryptomeny stratili za mesiac 350 miliárd kapitalizácie, americký index S&P 500 stratil za tri obchodné dni celý bilión dolárov trhovej hodnoty a aktuálne pridáva ďalšie stovky miliárd strát.

Je to tu? Praská bublina? Pokles koreluje so správami o rastie miezd v USA, ktorý by mohol predznamenávať ešte ráznejšie spomalenie monetárnej expanzie americkej centrálnej banky. Fed od roku 2008 nafúkol svoju bilanciu o 4 bilióny dolárov (mimočodom, to je 30-násobok súčasnej hodnoty bitcoinu).

Nemalá časť z toho sa odrazila na cenách aktív. Nejedna firma s veľmi neistým biznis modelom zažila raketový rast akcií. Asi najtypickejším symbolom tohto obdobia je Tesla. Maličká automobilka, ktorej jediným aktívom je elektrické know-how (v ktorom ju však rýchlo dobiehajú konkurenti), ale ktorá má kapitalizáciu ako General Motors.

Intenzívnejšie šliapanie na brzdy Fedom by znamenalo brzdu aj pre bezstarostný rast akcií. Ak však hľadáte matku budúcej krízy, akciový trh nemusí byť ten správny kandidát. Akcie vždy boli v kolónke „riziko“. Kde sú všetky „bezpečné“ investície, vrátane väčšiny budúcich slovenských dôchodcov v II. pilieri? Správne, v štátnych dlhopisoch. A tam sa dejú tiež zaujímavé veci.

V roku 2017 Nemecko vydalo dvojročné dlhopisy s výnosom -0,92 %, nedávno zachraňované Írsko dlhopisy s nulovým kupónom, rutinne defaultujúca Argentína

desaťročné dlhopisy so sedempercentným výnosom, Nigéria predala nielen desaťročné s výnosom 6,5 %, ale aj tridsaťročné s výnosom 7,6 %. Podobne Pakistan si kupuje desaťročný dlh za sedem percent.

Trištvrte európskych dlhopisov s vysokým rizikom malo výnos nižší ako americké dlhopisy. Áno, dokonca aj grécke dvojročné dlhopisy majú nižší úrok ako americké. Pätina vydaných dlhopisov s investičným ratingom mala záporný výnos.

Centrálne banky, najmä európske, sa v posledných rokoch zmenili na gigantické hedžové fondy, ktoré operujú na tomto trhu a nakupujú naľavo aj napravo. Ak sa otrasie tento trh, doplatia na to tak investori, ako aj štátne rozpočty, ktoré si na takéto supernízke úroky rýchlo privykli. Tento čas však ešte nenastal.

HN, 12.2.2018

Aby bol druhý balíček lepší

Jakub Zeman

Ministerstvo hospodárstva predstavilo začiatkom januára plány na rok 2018. Medzi ne zaradilo aj predstavenie 2. balíčka opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia na prelome februára a marca.

Ako dopadol 1. balíček opatrení? Ak sa pozrieme na plnenie 34 opatrení v 1. balíčku, ktoré boli schválené vládou v závere júna 2017, môžeme povedať, že šesť opatrení sa podarilo splniť v stanovenej lehote a jedno je v plnení, keďže o ňom rokuje parlament.

Jedným zo splnených opatrení je úprava povinností v oblasti pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich 1. a 2. kategórie prác. Očakávané odstránenie alebo výrazne zjednodušenie plnenia tejto povinnosti ale neprišlo, pričom hlavným podozrivým sú lobistické tlaky proti týmto zmenám. Síce sa určité povinnosti odstránili, ale ďalšie oznamovacie povinnosti pre zamestnávateľov zase pribudli. Tento

faktor sa odrazil aj na úspore nákladov podnikateľov, keď sa pôvodná suma úspor (16,3 milióna eur) z konzultácií počas prípravy zákona znížila po schválení v parlamente o polovicu (na 8,3 milióna eur).

Zaujímavo skončilo opatrenie, ktoré malo zvýšiť informovanosť podnikateľov o dostupných službách verejnej správy na Jednotnom kontaktnom mieste. Toto opatrenie malo smerovať k tomu, aby sa podnikatelia pri vybavovaní jednoduchých úkonov súvisiacich s podnikaním neobracali na externé služby, ale priamo na verejnú správu. Ministerstvo vnútra si splnilo túto povinnosť svojsky, a to tak, že zverejnilo na výveskách okresných úradov dvojstranový dokument o fázach reformy ESO a s všeobecnými opatreniami, ktoré sa prijali pri fungovaní okresných úradov (napr. zjednotenie úradných hodín, e-kolok). Myslíme si, že frekvencia čítania vývesiek zo

strany podnikateľov určite „pomôže“ zvýšiť informovanosť.

Ďalšími splnenými opatreniami sú:

- predĺženie lehoty na odhlásenie zamestnanca zo Sociálnej poisťovne z jedného dňa na osem dní,
- predĺženie lehoty na splnenie povinnosti zamestnávateľa predložiť Sociálnej poisťovni evidenčný list dôchodkového poistenia z troch dní na osem dní od skončenia pracovného pomeru,
- zavedenie hodnotenia daňových subjektov na základe spoľahlivosti,
- zvýšenie superodpočtu výdavkov na výskum a vývoj na úroveň 100 %,

Súčasne malo byť už splnené aj ďalšie opatrenia, ale jeho plnenie sme nezaznamenali, a to: prehodnotenie administratívnej prekážky tvorby a posilňovania vlastných zdrojov v kapitálových

obchodných spoločnostiach, konkrétne potreba auditu spoločnosti pred presunom nerozdeleného zisku do základného imania. Síce sa zmenila právna úprava obchodného zákonníka, ktorá umožňuje vytvárať ostatné kapitálové fondy a tým sa aj zlepšila možnosť posilňovania vlastných zdrojov financovania kapitálových obchodných spoločností, ale nevyriešil sa problém, ktorý bol sledovaný týmto opatrením, t. j. zrušenie potreby vypracovania auditu v prípade zvyšovania základného imania s. r. o., ktorá povinnosť auditu nemá.

Nedostatočnú záväznosť lehôt plnenia opatrení vidíme nielen v tom, že si ich ministerstvá nesplnia včas, ale napr. v prípade Ministerstva financií, ktoré ani nie po piatich mesiacoch od schválenia balíčka chcelo presunúť plnenie úlohy o rok neskôr, zo záveru roka 2018 na záver roka 2019. Úlohou sa malo vytvoriť elektronické rozhranie s možnosťou prihlasovania sa daňových subjektov do vlastnej schránky podnikateľa pre daňové záležitosti, kde by si každý daňovník mohol skontrolovať výšku odvedenej dane podľa druhu a prípadne skontrolovať evidovaný nedoplatok alebo preplatok.

Niektoré opatrenia dokonca nepočítajú ani s konkrétnou zmenou zákona, ale len s analýzou alebo vyhodnotením súčasnej praxe. Ťažko ich teda považovať za opatrenia v pravom slova zmysle, keďže ministerstvá chrlia stovky analýz ročne. Schvaľovanie analýz vládou ani nie je bežnou praxou. Príkladmi z piatich analýz, ktorých príprava

bola schválená sú: zjednodušenia výpočtu základu dane pre malé a stredné podniky alebo zjednodušenie elektronického hlásenia cudzincov hotelmi. Určite budeme sledovať, ako vláda bude naplňovať svoje záväzky z 1. balíčka a či vládou schválené analýzy a prehodnotenia súčasnej praxe nezostanú v zásuvke úradov, ale výsledkom ich vyhodnotenia budú konkrétne legislatívne zmeny pre zlepšenie podnikateľského prostredia.

Slovensko si dalo za cieľ, že na základe národných cieľov stratégie Európa 2020, implementovaných do Národných programov reforiem, sa do roku 2020 sa umiestni v prvej pätnástke rebríčka Svetovej banky Doing Business. Aktuálne sa to nedarí plniť, keďže za posledné dva roky si Slovensko pohoršilo v umiestnení v tomto rebríčku z 29. miesta v roku 2016, na 33. miesto v roku 2017 a až 39. miesto v roku 2018. Opatrenia, ktoré prinesú zlepšenie pre podnikateľské prostredie a pretavia sa do lepšieho umiestnenia v rebríčku Doing Business musia byť teda reformné, aby sme predbehli ostatné ambiciózne krajiny v zlepšovaní podnikateľského prostredia, a v čo najskoršom termíne účinné, keďže dáta pre hodnotenie roka 2020 zbiera Svetová banka v priebehu marca 2019. Skorá účinnosť by ale nemala ísť na úrok kvality legislatívneho procesu a návrhu samotného. Oceňujeme, že ministerstvo počas septembra vyzvalo verejnosť na predkladanie návrhov do 2. balíčka opatrení. Do tejto výzvy sa zapojil aj INESS s konkrétnymi

rozpracovanými ôsmimi návrhmi z projektu Top20. Keďže minister na hodnotení cieľov pre rok 2018 skonštatoval, že je ochotný diskutovať o akomkoľvek návrhu, veríme, že naše rozpracované návrhy sa pretavia do konkrétnych opatrení.

Minister by si mal okrem počúvania odbornej verejnosti pri formulovaní 2. balíčka opatrení poučiť z 1. verzie a určiť si nasledovné ciele: Stanovovať čo najambicióznejšie termíny plnenia opatrení, aby väčšina z nich nebola s plnením vyše roka alebo dvoch, a podarilo sa čo najlepšie splniť záväzok pre umiestnenie v hodnotení Doing Business.

Dodržiavať stanovené termíny plnenia opatrení a neodďaľovať neskôr ich plnenie.

- Zaviazat ministerstvá ku konkrétnym zmenám, keďže analýzy predpokladaných zmien a vyhodnocovanie súčasnej praxe určite nepomôžu zlepšeniť kvalitu podnikateľského prostredia.

- Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia by nemali byť len „kozmetické“ zmeny, ale mali by sa stanoviť záväzky pre ministerstvá, ktoré by komplexne reformovali oblasti podnikateľského prostredia, napr. dane a odvody, zákonník práce, účtovníctvo a ďalšie oblasti.

- Splniť široko vymedzené opatrenie čo najlepšie, aby z dobre mieneného opatrenia, ktorým bolo aj zúženie povinností v oblasti pracovnej zdravotnej služby pre 1. a 2. kategóriu zamestnancov, nebolo zmrzačené.

iness.sk, 2.2.2018

Trumpov daňový tromf

Martin Vlachynský

Ťažké by bolo nájsť v nedávnej minulosti prezidenta USA s grandióznejšími, ale často protichodnými sľubmi, ako je Donald Trump. Ešte zaujímavejšie je, že sa mu niektoré z týchto sľubov darí uvádzať do života. Tým najväčším krokom je daňová reforma. Najväčšia zmena amerického daňového systému od čias Ronalda Reagana prešla koncom decembra tesne Senátom aj Snemovňou. A keďže čas sú peniaze, veľká časť zmien začala platiť o týždeň neskôr, teda od roku 2018.

Na prvý pohľad sa javí najzaujímavejšie zníženie sadzby korporátnej dane. USA mali doteraz vo vyspelom svete nezvyčajne vysokú sadzbu 35 percent. (Napríklad Švédsko má 22 percent.) Tá je po novom na federálnej úrovni 21 percent, po zarátaní štátnych a lokálnych daní má byť priemerne 26,5 percenta, čo je menej ako priemer EÚ na úrovni 26,9 percenta. Keďže sa však menia viaceré podmienky výpočtu daňového základu, firmy priemerne odhadujú päťpercentné zníženie reálnej sadzby.

Sadzbu sa to však nekončí. USA sa

presúvajú k teritoriálnemu daňovému systému a budú zdaňovať firmy nie z ich celosvetového príjmu, ale len z toho na území USA. Starý systém motivoval firmy parkovať hotovosť v zahraničí – odhady hovoria o jednom až troch biliónoch dolárov. Očakáva sa prívál stoviek miliárd dolárov späť do USA, keďže firmy tieto príjmy budú môcť zdaňovať špeciálnou sadzbou osem až 15,5 percenta, podľa typu a použitia. Veľká časť týchto zdrojov bude použitá na splatenie úverov, spätný odkup akcií, ale aj akvizície. Viaceré spoločnosti už ohlásili aj jednorazové bonusy pre zamestnancov, neraz v sumách presahujúcich tisíc dolárov. To pomáha prezidentovi kontrovať obvinenia, že zmeny v dani z príjmov fyzických osôb prinesú viac úspor pre vyššiu triedu. Trumpova reforma znížila sadzby aj jednotlivcom, ale zároveň výrazne obmedzila možnosť odpísať si miestne dane zo základu.

Ďalšou zaujímavosťou je aj okamžitý odpis investície v prvom roku. Táto zmena však bude platiť len do roku 2022, odkedy sa začne možnosť stopercentného odpisu

zmenšovať každoročne o 20 percent. Znie to zložito? Vskutku, v tejto reforme je nemalé množstvo dočasných zmien (väčšinou do roku 2025), ktoré majú rôzne rozfázovanie nástupu a výstupu. Dočasné sú aj nižšie sadzby pre fyzické osoby. Táto dočasnosť bola spôsobená rozpočtovými pravidlami.

Tu sa dostávame k hlavnému problému reformy – financiám. Odhad výpadku v rozpočte sa líši podľa toho, ako optimisticky experti kalkulujú s vyšším hospodárskym rastom. Môžu to byť až dva bilióny dolárov do roku 2025. Prezident sa totiž nechystá v rozpočte veľa škrtiť. To je však už teraz jedno. Najväčší daňový experiment tejto generácie sa začal. Bude naň reagovať aj EÚ, kde je tendencia skôr hľadať cestu k vyšším daniam?

HN, 29.1.2018

INT 7/2017: Ako napísať lepšie zákony pre všetkých

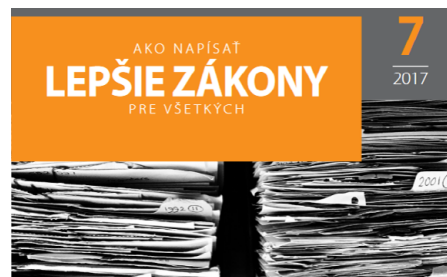
V úvode roka 2018 bude vláda rozhodovať o strategickom dokumente Stratégia lepšej regulácie- RIA 2020. Tá má zabrániť tvorbe nadmernej regulácie, ktorá škodí podnikateľskému prostrediu.

V niektorých oblastiach je RIA 2020 málo ambiciózna a nerieši problémy, ktoré v pri súčasnej tvorbe regulácií identifikuje. Myslíme si, že v záujme lepšieho podnikateľského prostredia a

tvorby pracovných miest by mala ísť ďalej a ponúknuť lepšie a hlbšie riešenia problémov tvorby regulácií.

O nedostatkoch dnešného legislatívneho procesu, stratégii RIA 2020, ale aj o návrhoch INESS v tejto oblasti podrobne píšeme v publikácii INESS na tému: Ako napísať lepšie zákony pre všetkých.

Publikácia je voľne dostupná je vo formáte pdf na stránke iness.sk v sekcii publikácie.

INT 1/2018: Investičné stimuly v roku 2017

Investičné stimuly boli témou aj v roku 2017. Za minulý rok vláda poskytla 15 spoločnostiam celkovú štátnu pomoc vo výške 83 945 520 €, čo predstavuje oproti roku 2016 skoro dvojnásobný počet podporených spoločností. Vo výške celkovej pomoci pritom došlo k 40 % nárastu.

Ďalšie štatistické informácie o pomoci za rok

2017 nájdete v INESS na tému: Investičné stimuly v roku 2017.

Publikácia je voľne dostupná je vo formáte pdf na stránke iness.sk v sekcii publikácie.

Slobodnejšie školy: Odluka vzdelávania od politiky

Asi nie je znova potrebné zdôrazňovať priepasť, ktorá vzniká medzi svetom v školách a svetom mimo ne. Technológie, služby a zamestnania sa menia enormným tempom každý rok. Školy ostávajú v zásade rovnaké už dekady, či storočia – ak nepočítame, že čierne tabule a biele kriedy nahradili biele tabule a čierne fixky.

Centrum pedagogického výskumu Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského pred pár dňami zverejnilo výskum, podľa ktorého má len 6,8 % detí na slovenských školách radosť z učenia. Zvyšok sa učí, aby sa vyhol trestu, alebo kvôli sľúbenej odmene. Tieto výsledky prichádzajú v čase, keď viacero organizácií, ministerstvo školstva a politické strany zverejnili svoje predstavy o tom, čo a ako by sa mali deti učiť. Jeden chcel viac dejepisu, brannej výchovy, ďalší viac ruštiny a šachu a iný zas viac mäkkých a digitálnych zručností.

Téme obsahovej reformy školstva sa venujeme aj v našej novej publikácii Slobodnejšie školy: Odluka vzdelávania od politiky. V nej sa priznávame, že nemáme odpovede na to, čo a ako by sa mali učiť deti v školách. Namiesto definovania preferovaného obsahu však predstavujeme princípy a zmeny v systéme vzdelávania, ktoré pomôžu generovať tento obsah zdola. Namiesto politikov a ministrov budú za formovanie obsahu vzdelávania zodpovedné školy a učitelia. Obsah tak už nebude výsledkom volebného boja o hlasy

voličov, ale súťaženia škôl o dôveru rodičov a ich detí.

Tento decentralizovaný spôsob reformovania školstva má oveľa lepšie predpoklady prispôbiť sa meniacemu prostrediu a „držať krok s dobou“. Na rozdiel od centralizovanej reformy, ktorá má tendenciu zachovávať status quo a roztvárať tak priepasť medzi potrebami rýchlo sa

meniaceho sveta a zaostávajúceho obsahu vzdelávania.

V publikácii navrhujeme inštitucionálne zmeny, ktoré by mali byť prijaté v Slovenskej republike, aby sa vzdelávanie priblížilo k fungovaniu decentralizovaného systému.

Slovenské školstvo potrebuje:

- Slobodnejšie prostredie pre školy a zrušenie centralizovanej tvorby obsahu a formy vzdelávania. To neznamena, že všetky povinnosti definujúce dnešný centralizovaný prístup v zákonoch by sa mali zo dňa na deň zrušiť. Preferujeme ich zdobrovoľnenie.
- Ak chce štát vytvoriť nejaký rámec základných požiadaviek pre vzdelávanie, nemalo by sa tak diať ex ante detailným nadiktovaním školských osnov, ale ex posttestovaním minimálnych štandardov.
- Taktiež je potrebné zvýšiť motiváciu rodičov a detí uvážene pristupovať k výberu školy. To sa dá dosiahnuť zavedením vzdelávacích poukázok, cez ktoré by boli školy financované. Rodičia a deti by sa tak dostali z pozície pasívnych účastníkov do úlohy aktívnych spotrebiteľov vyhľadávajúcich pre svojej deti najlepšie vzdelanie.

Publikácia je voľne dostupná je vo formáte pdf na stránke iness.sk v sekcii publikácie.

Nová publikácia o štátnych podnikoch

Sieť európskych think tankov 4liberty pripravila už siedmu publikáciu Liberty Review. Najnovšia má názov SOS, SOEs!

Publikácia sa zaoberá štátnymi podnikmi (SEO – State Owned Enterprise) z rôznych pohľadov. Príspevok INESS (v publikácii začína na 8. strane) mapuje počet a ekonomickú veľkosť štátnych a štátom spoluvlastnených podnikov na Slovensku.

Pripomína aj ekonomické nedostatky tejto formy vlastníctva a niekoľko významných prešľapov z minulosti. Napríklad zrušenie privatizácie nákladného železničného dopravcu Cargo znamenala pre daňovníkov stratu niekoľko stoviek miliónov korún. V publikácii navrhujeme aj horúcich kandidátov na privatizáciu.

Publikáciu je možné stiahnuť ako pdf (v angličtine) [na stránke 4liberty.eu](http://na.stránke.4liberty.eu).

Porovnávacia štúdia o štátnych podnikoch

Štátne podniky sú súčasťou ekonomiky prakticky každého štátu. Napriek vrozeným ekonomickým hendikepom ich väčšina politikov obľubuje a ich počet a význam sa aj v závislosti od politickej nálady mení smerom nahor, aj nadol.

Vo východnej Európe majú štátne podniky časy najväčšej slávy, keď tvorili väčšinu ekonomiky, dávno za sebou. Napriek tomu majú však významnú úlohu v niektorých sektoroch, napríklad doprave, či energetike.

Medzinárodný kolektív autorov z európskych think tankov združených v sieti 4liberty sa podujal zanalyzovať situáciu štátnych podnikov vo svojich domovských krajinách. Výsledok si môžete prečítať v porovnávej štúdii Private Or Public? What Kind Of Business Does Europe Prefer? State-owned enterprises in Lithuania, Estonia, Poland, Bulgaria and Slovakia from 2007 to 2016

Voľne si ju môžete stiahnuť ako pdf na [stránke 4liberty.eu](http://stránke.4liberty.eu).

PRIVATE OR PUBLIC?
WHAT KIND OF BUSINESS
DOES EUROPE PREFER?

INESS hľadá stážistu!

POZOR! Platená part-time pozícia pre VŠ študenta(ku). INESS hľadá ďalšieho človeka do tímu!

Ak si študentom VŠ, rád zbieraš nové skúsenosti, nebojíš sa nových výziev a chceš pomôcť fungovaniu najlepšieho slovenského ekonomického think tanku, hľadáme práve teba.

Náplň práce:

- správa databázy mediálnych výstupov INESS
- nahadzovanie článkov na web INESS
- jazykové úpravy textov
- zodpovednosť za administratívne práce – vybavovanie objednávok, poštových zásielok, distribúcia publikácií, zabezpečenie tlačových materiálov
- podpora pri event managemente a organizovaní stretnutí s novinármi, veľvyslancami či politikmi
- správa knižnice INESS pre verejnosť

Čo ponúkame:

- inšpiratívnu prácu v príjemnom a neformálnom prostredí v spoločnosti známych slovenských ekonómov
- konzultácie seminárnych a záverečných prác s našimi analytikmi
- rozvoj organizačných a marketingových zručností
- podieľanie sa na zaujímavých projektoch
- flexibilná pracovná doba
- možnosť širšej spolupráce v prípade, že nám to bude klapať
- odmena 3,5 eur / h

Študent/ka by mal/a spĺňať tieto kritériá:

- Anglický jazyk – pokročilý
- Slovenčina – dobré gramatické a štylistické zručnosti
- pokročilé znalosti Excel a Word podmienkou
- základné zručnosti s fungovaním CMS pre správu webov (doškólime/vyškolíme)
- spoľahlivosť a ochota spolupracovať v tíme
- samostatnosť a flexibilita
- pozitívny vzťah k administratívnej práci

Záujemcovia prosím píšete správu na iness@iness.sk.

Hromadná pripomienka proti zavedeniu dane z poistenia

Ministerstvo financií SR predložilo do pripomienkového konania návrh zákona o dani z poistenia. V hromadnej pripomienke sme žiadali vôbec nezavádzať daň z poistenia a súčasne zrušiť odvod z poistného.

Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na podnikateľské prostredie, zvýši daňové zaťaženie obyvateľstva a poisťovníam prinesie zvýšenú administratívnu záťaž. Ministerstvo plánuje novou daňou zvýšiť príjmy štátneho rozpočtu o takmer 57

miliónov eur ročne.

Zvýšenie daňového zaťaženia nie je zdôvodnené ekonomickými problémami štátu. Má sa udiť v situácii, keď ekonomika rastie, príjmy štátneho rozpočtu sa zvyšujú a deficit klesá. Zavedenie dane z poistného nemá ani žiadny vecný dôvod, ktorý by súvisel s predmetom poistenia. Dôvodom je len snaha zvýšiť príjmy štátneho rozpočtu, aby sa mohli ešte viac navyšovať jeho výdavky.

Považujeme za nesprávne a pomýlené, ak

vláda plánuje prostredníctvom špeciálnej dane sankcionovať finančné zodpovedné správanie občanov a firiem spočívajúce vo vlastnom zabezpečení sa prostredníctvom poistenia. Škody, ktoré vzniknú v situáciách, ktoré nie sú kryté poistením, často spôsobujú vážne problémy dotknutým subjektom. Nezriedka na ich odstránenie prispieva štát. Škody v situáciách, ktoré sú kryté poistením, zvyknú mať miernejšie dopady. Štát miesto toho, aby zodpovedný prístup podporoval, ho plánuje špeciálnou daňou trestať.

Seminár rakúskej ekonómie 2018

INESS organizuje už od roku 2010 viacdný Seminár rakúskej ekonómie (SREk). Je určený predovšetkým vysokoškolským študentom, ktorí hľadajú v ekonómii viac ako účtovníctvo a excel. Cieľom seminára je posilniť účastníkov vpred v ekonomickom, kritickom a filozofickom myslení.

Spolu absolvovalo seminár už takmer 200 študentov z rôznych univerzít či miest. Diskutovať prišlo viac ako 20 lektorov z rôznych krajín. Študenti zažili počas 7-ročného pôsobenia SREku mnoho zaujímavých prednášok, workshopov, diskusií a nadviazali nové priateľstvá. Niektorí účastníci si po seminári vyskúšali tiež stáž v INESS.

Ako prebieha SREk?

- Štyri dni (od štvrtka večer do nedele obeda) plné prednášok, diskusií a teambuildingových aktivít
- Lektori z akademického prostredia, investičnej praxe a tretieho sektora
- Zahraniční hostia a prezentácie aj v angličtine
- Večerné voľné diskusie s lektormi
- Absolventi získajú ekonomickú literatúru a certifikát o absolvovaní seminára

Seminár je primárne určený študentom VŠ. Aktuálne štúdium na VŠ ale nie je podmienkou účasti, prihlásiť sa môžu aj mladší aj starší uchádzači. Znalosť ekonomických základov a angličtiny je nevyhnutná.

VIII. ročník SREK-u sa bude konať 15.-18. marca 2018 v kaštieli Mojmirovce.

Prihlásiť sa môžete na iness.sk/srek/

15.-18. MAREC 2018
MOJMIROVCE PRI NITRE

INESS
VÁS POZYVA NA
SEMINÁR RAKÚSKEJ EKONÓMIE

**KRYPTOMENY
&
ANARCHIA**

Točí sa tvoj svet okolo peňazí?
Vidíš sa v pozícii riaditeľa banky?
Či si dokonca trúfaš polemizovať
nad teóriami Hayeka, Keynesa a Stiglitzu?

Náš štvordňový seminár ťa naučí
pohybovať sa v témach eurozóny,
energetických zdrojov, kryptomien,
crowdfundingu alebo centrálnych bánk.
Tešiť sa môžeš na zahraničných hostí,
akademikov, expertov, diskusie
a nových kamošov.

Prof. Edward Stringham
Trinity College, USA
špeciálny hosť

VIAC NA
www.iness.sk/srek

INESS

POMÔŽTE NÁM SVOJIMI 2%:

- ☒ znížiť cenu štátu
- ☒ zefektívniť verejné výdavky
- ☒ prenechať viac peňazí a iniciatívy súkromnému sektoru

Údaje INESS, ktoré potrebujete:

IČO: 30798442

Právna forma: občianske združenie

Obchodné meno: INESS – Inštitút ekonomických a spoločenských analýz

Adresa: Na Vríšku 8, Bratislava, 81101, Slovenská republika

Ak ste zamestnanec:

Požiadajte zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania preddavkov na daň z príjmov a o vystavenie potvrdenia o zaplatení dane.

Následne vyplňte Vyhlásenie o poukázaní 2 % dane a uveďte údaje INESS.

Ak ste živnostník:

Vo vašom daňovom priznaní typ B vyplňte XII. oddiel.

Ak konáte v mene firmy:

V daňovom priznaní pre právnické osoby nájdite VI. časť - Vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov právnickej osoby.. Vyplňte údaje INESS.

Nakoniec Potvrdenie o zaplatení dane a Vyhlásenie o poukázaní 2 % dane doručte osobne alebo poštou daňovému úradu v mieste vášho bydliska.

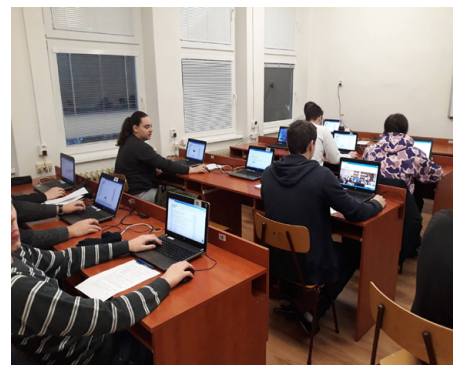
Ekonomická olympiáda - školské kolo

V januári 2018 prebehlo školské kolo Ekonomickej olympiády, ktorú organizoval INESS.

Prihlásilo sa do nej zhruba 150 stredných škôl, v rámci ktorých súťažilo viac ako 4200 žiakov. Prvé kolo prebiehalo online formou.

z prvého kola vzišlo 428 finalistov ôsmych krajských kôl, ktoré priebežajú počas februára. Najlepší z krajských kôl postúpia do aprílového celoslovenského finále.

Viac informácií na ekonomickaolympiada.sk

Ekonomicke reči: zrušme patenty!

29. novembra 2017 organizoval INESS v Zámockom pivovare už siedme Ekonomické reči. Tentokrát viedol diskusiu Richard Ďurana z INESS, ktorý hovoril o patentoch, konkrétne o tom, či pomáhajú vynálezcom pri ich tvorbe, alebo skôr pôsobia ako brzdy pokroku.

V úvode rečník zadefinoval patenty, ich pôvod a pokračoval názormi rôznych ekonómov na ich prínos pre vedu a výskum. Upozornil na negatívny dopad tzv. patentových vojen, kedy sa firmy súdia v rámci patentovej ochrany o státisíce dolárov, ktoré mohli byť investované do ďalšieho vývoja. Ďalším negatívnym javom plynúcim z patentovej ochrany sú patentoví trollovia. Sú to držiteľia patentov, ktorí sa pod hrozbou súdu snažia vynucovať patentové práva a získať licenčné poplatky od „porušovateľov“. Títo nemusia

ani tušiť, že daný postup či myšlienka je patentovaná, keďže často ide o banálne záležitosti. Ako príklad uviedol postup pri scanovaní dokumentov, ktorý si dala firma zapatentovať len preto, aby z neho získala finančné prostriedky.

Väčšina vynálezov je nepatentovaná a mnoho z nich je vynájdenej v tom istom čase. Z tohto dôvodu je niekedy veľmi ťažko určiť, komu by mal byť patent udelený tak, aby to bolo spravodlivé. Na záver zhrnul rečník všetky problémy spojené s patentovou ochranou a uviedol štyri možné riešenia.

Na podujatie prišlo viac ako 40 poslucháčov, ktorí sa po prednáške aktívne zapájali do diskusie.

INESS na konferencii o Brexite

Nadácia Antona Tunegu organizovala v dňoch 14-15. decembra 2017 konferenciu Brexit a budúcnosť Slovenska v spoločnej Európe.

Piatkového panelu sa zúčastnil aj Martin Vlachynský z INESS. Téma panelu bol vplyv Brexitu na občiansku spoločnosť. V rámci diskusie zazneli z našej strany obavy o zachovanie odkazu tradície klasického liberalizmu v kontinentálnej Európe a apolitických think tankov, ktorých kolískou bol primárne anglosaský svet.

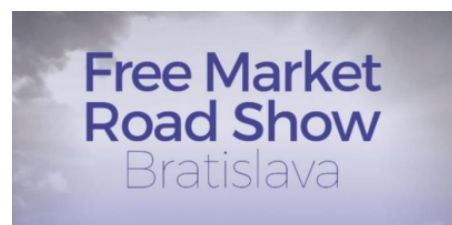
Spolurečníkmi v paneli boli britský veľvyslanec Andrew Garth a Viera Žuborová z Bratislava Policy Institute. Moderátorom bol Tomáš Čížik, riaditeľ Centra pre európske a severoatlantické vzťahy.

Prípravné stretnutie FMRS 2018

Richard Ďurana z INESS sa zúčastnil na prípravnom stretnutí najväčšieho free market podujatia na svete, Free Market Road Show na rok 2018. INESS je jeho dlhoročným slovenským organizátorom spolu s Austrian Economics Center, ktorý celé podujatie zastrešuje.

Stretnutie sa uskutočnilo dňa 4.12. 2017 vo Viedni v sídle Austrian Economics Center a zúčastnilo sa ňom približne 40 zástupcov organizátorov zo všetkých krajín Európy.

INESS na RIA2020

V piatok 1. decembra 2017 zorganizovala Americká obchodná komora (AmCham) v hoteli Austria Trend podujatie venované novej stratégii lepšej regulácie RIA2020.

Pozvaným diskutérom bol aj zástupca INESS Martin Vlachynský, ktorý prezentoval svoj názor na problémy spojené s tvorbou a implementáciou regulácii na Slovensku.

Spoludiskutujúcimi v paneli boli tajomník Minsiterstva hospodárstva Rastislav Chovanec, zástupca AmCham pre regulácie Miroslav Šarišský a Iveta Šimončíková, riaditeľka odboru Podnikateľského prostredia na MH.

Z podujatia je dostupný aj videozáznam, nájdete ho na našom YouTube kanále.

Kubánska návšteva v INESS

V utorok 30. januára vďaka aktivitám organizácie Človek v ohrození navštívila INESS už po druhý krát skupina kubánskych aktivistov.

Podobne ako pri minuloročnej návšteve, navštívili Slovensko v rámci projektu budovania kapacít občianskej spoločnosti na Kube. Analytik INESS Martin Vlachynský im v tlmočenej prezentácii predstavil ekonomické skúsenosti Slovenska z transformáciou a súčasnú ekonomickú, ale aj celospoločenskú situáciu u nás.

Veríme, že aj takýmito drobnými čriepkami sa nám podarí prispieť k rodiacim sa spoločenským zmenám na Kube a väčšej slobode jej obyvateľov.

INESS na Európa hodnôt

Zástupca INESS Martin Vlachynský sa v piatok 24.11.2017 zúčastnil diskusného podujatia Európa hodnôt, ktoré organizovalo Centrum pre európsku politiku.

Témou diskusie bola konkurencieschopnosť a kvalita podnikateľského prostredia na Slovensku z pohľadu postavenia krajiny v Európe. Spoludiskutujúcim bol Zsolt Gál z katedry politológie FiF UK Bratislava.

INESS na Move Slovensko

Martin Vlachynský sa ako zástupca INESS zúčastnil 13. novembra 2017 podujatia MOVE Slovensko, ktoré organizovalo združenie Nová generácia ako svoju ideovú konferenciu.

Témou konferencie bolo Ako posunúť Slovensko k európskemu štandardu? Hlavným cieľom bolo vytvorenie platformy, ktorá na báze pracovných skupín a vzájomnej diskusie medzi pozvanými odborníkmi ponúkne priestor pre kreovanie

ideového programu, ktorý posunie Slovensko k európskemu štandardu.

wINESS 2017 – Vianočný večierok INESS

12. decembra 2017 organizoval INESS svoj tradičný Vianočný večierok wINESS v Zámockom pivovare v Bratislave.

Zhruba 50 hostí si mohlo podiskutovať pri pohári kvalitného vína Lahofer a tiež spoznať členov INESS aj z inej strany, než ktorú vidieť cez médiá či sociálne siete. Hostí na podujatí formou krátkeho príhovoru privítal Richard Ďurana, riaditeľ INESS, ktorý zhodnotil úspechy a výzvy roka 2017. Neskôr si hostia mohli vychutnať skvelý burger a tortu s logom INESS.

Ďakujeme za účasť všetkým hosťom, medzi ktorými nechýbali novinári, ľudia z verejnej správy, zástupcovia iných think tankov,

politici, podnikatelia, podporovatelia INESS a naši spolupracovníci.

INESS na podujatí EuroActiv: Mladých voličov priťahujú extrémny

Róbert Chovanculiak sa zúčastnil dňa 11.12.2017 podujatia organizovaného EurActiv.sk vo Francúzskom inštitúte v Bratislave.

Podujatie nieslo názov - Mladých voličov priťahujú extrémny: prirodzený protest alebo znepokojivý trend? Naš kolega na ňom odprezentoval vzdelávací projekt INESS pod názvom Slovensko 2044.

Hlavnou témou diskusie bol stúpajúci nezáujem mladých ľudí o voľby, či ich príklon k populistickým stranám.

Okrem INESS sa panelu zúčastnili aj:

Charles DEFFRENNES, VOXE.org, Francúzsko

Oľga GYÁRFÁŠOVÁ, Univerzita Komenského, Bratislava, Slovensko

Bulcsú HUNYADI, Political Capital Institute, Maďarsko

Alena NAVRÁTILOVÁ, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Slovensko 2044 - víťazi kvízu

Súčasnou projekt Slovensko 2044, zameraného na odhaľovanie populistických ekonomických sľubov, bol aj online kvíz s otázkami.

Zúčastnilo sa ho 600 ľudí, z ktorých sme vyžrebovali troch víťazov knižných odmien.

Víťazmi sa stali

- Eduard Belušák
- Vladimír Uhrík
- Ivana Horecká

Gratulujeme!

INESS Publikácie

Môže byť firma zisková, keď čelí množstvu podvodníkov, ale policajti si s nimi nevedia rady? A čo v prípade, keď predmet podnikania štát priamo zakazuje? O tom, ako aj bez dohľadu štátneho aparátu vznikajú pravidlá a poriadok, píšeme v INESS na tému: **Divoký západ na internete**.

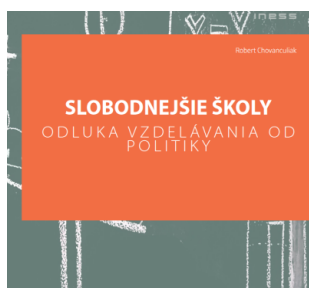
Ak sa zákony často menia, pociťujú to najmä podnikatelia. Stabilita a predvídateľnosť legislatívy je dôležitou zložkou zdravého podnikateľského prostredia. V INT s názvom **Menej novelizácií pre lepšie podnikanie** sme sa pozreli na novelizácie 196 zákonov týkajúcich sa podnikateľského prostredia.

V rebríčku 41 krajín EÚ a OECD sa Slovensku umiestnilo na 26. mieste v Indexe pružnosti zamestnávania. Tento index, zostavovaný na základe údajov Svetovej Banky, porovnáva legislatívu krajín v oblasti vzniku pracovného miesta, jeho priebehu, a ukončenia.

Za minulý rok vláda poskytla 15 spoločnostiam celkovú pomoc vo výške 83 945 520 €. Výška celkovej pomoci pritom narástla o 40 %. Ďalšie štatistické informácie o pomoci nájdete v INESS na tému **Investičné stimuly v roku 2017**.

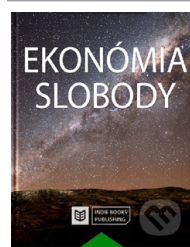

Téme obsahovej reformy školstva sa venujeme aj v našej novej publikácii **Slobodnejšie školy: Odluka vzdelávania od politiky**. Namiesto definovania preferovaného obsahu však predstavujeme princípy a zmeny v systéme vzdelávania, ktoré pomôžu generovať tento obsah zdola.

Strategický dokument RIA 2020 má zabrániť tvorbe nadmernej regulácie. O nedostatkoch dnešného legislatívneho procesu, stratégii RIA 2020, ale aj o návrhoch INESS v tejto oblasti podrobne píšeme v **Ako napísať lepšie zákony pre všetkých**.

INESS Knihy

MARTIN ŠTEFANKO: EKONOMIA SLOBODY

E-kniha popisuje základné myšlienky rakúskej školy ekonómie a ich aplikácie. Rakúska škola dávno pred kolapsom komunizmu popisala problémy socialistického ekonomického plánovania a jej dnešní predstavitelia úspešne predpovedali finančnú krízu.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline? Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii **Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom**.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Politický projekt euro má vážne problémy. Zdá sa, že Friedmanova kľatba sa začala naplňovať. Bestseller nemeckého ekonóma Philippa Bagusa v slovenskom vydaní TRIM Broker a INESS.

Kniha **Zlé peniaze** od autora **Juraja Karpiša** hľadá príčiny a opisuje priebeh krízy. Odpovedá na otázku, prečo sa ešte neskončila. Je písaná pre verejnosť s cieľom vysvetliť krízové ekonomické javy alternatívnym spôsobom. Súčasťou tohto sprievodcu krízou je popis dosahov krízy na životy bežných ľudí a príklady, ako sa s nimi možno vyrovnávať.

Kniha sa už krátko po vydaní stala bestsellerom. Môžete si ju zakúpiť cez stránku **zlepeniaze.eu**, prípadne vo vašom kníhkupectve.

Všetky publikácie a Policy Notes si môžete zdarma stiahnuť na stránke iness.sk v sekcii Publikácie.

Knihy je možné zakúpiť osobne v kancelárii INESS (okrem e-knží) alebo na dobierku objednávkou cez sekciu Knihy na stránke iness.sk.